

Diploma '75

November 21-én ünnepi ülést tartott az egyetemi tanács. Végzős hallgatóink szempontjából ez az ünnepség kiemelkedő jelentőségű volt. A tanulással eltöltött hosszú évek befejező aktusaként 516-an vehették át diplomájukat.

A Himnusz elhangzása után dr. Berend T. Iván rektor megnyitó szavai következtek, amelyben köszöntötte a megjelenteket — a végzős hallgatókat, hozzátartozóikat, az egyetem oktatóit és hallgatóit.

Ezután dr. Megyeri Endre tudományos rektorhelyettes búcsúzott az egyetem nevében az új diplomásoktól. Beszédében kiemelte, hogy a pályakezdés egyike életünk legfontosabb sorsfordulóinak. A diákeveket a dolgozó ember hivatásgyakorló, egzisztencia-teremtő, családalapító létfarmája váltja fel. Nem egyszerű megszokni a megváltozott körülményeket, de rendkívüli módon megkönnyíti ezt szocialista társadalmunknak az alkotó értelmiséget segítő légköre, amely éles ellentétben áll a tőkés világnak az értelmiség soraiban is létbizonytalanságot teremtő válság helyzetével.

Figyelmeztetett természetesen arra is, hogy helytelen lenne idillikus képet rajzolni társadalmi és gazdasági életünk jelenlegi állapotáról. Sok akadály és meg nem értés kell szembenéznünk majd most végzett fiatal közgazdászainknak is. De a szak-

mai felkészültség mellett a szocialista világnézet irányítóje az erkölcsi állhatatosság hozzásegít ahhoz, hogy a mindennapos konfliktusai legyőzhetőek legyenek. Semmiképpen sem lehet megoldás viszont a cinizmus és a beletörődőség. A keserűséget megemésztő és a kemény munkával szerzett eredményeknek örülő emberek boldogságával kell építeniük saját magukat, családjukat és a szocialista közösséget.

Dr. Megyeri Endre rámutatott arra is, hogy a diploma végül is csak alap, amelyet az egyetemi munkájának és magatartásának magas színvonala tud „kellő tartalommal megtölteni”. Fontos a szakmai továbbképzés és az önművelés, enélkül ma már nem lehet kiemelkedő eredményeket elérni.

Beszédének végén dr. Megyeri Endre sok sikert, gazdag eredményeket kívánt végzősainknak és kifejezte azt a reményét, hogy ezután sem fog megszűnni minden kapcsolat az egyetem és friss diplomásaink között és minél nagyobb számmal találkoznak majd velük a Közgazdasági Továbbképző Intézet keretében és a doktori disszertációk készítésénél.

A végzősök fogadalomtétellel következett, majd Szivi József, az egyetem KISZ-bizottságának nevében köszönt el tőlük. Kiemelte, hogy a KISZ célja kettős, a szocialista szakemberképzés és a közéleti nevelés,

ezt kell szem előtt tartania munkahelyén is.

Mohai György a most végzettek búcsúszavait tolmácsolta, ezután két új diplomás a többiek nevében koszorút helyezett el egyetemünk névadójának, Marx Károlynak a szobrán.

Az ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

A diplomakiosztó ünnepség keretében öt év kiváló tanulmányi eredményeként kitüntetéses diplomát vehettek át: Kardos Péter népgazdaság tervezőszakos, Czélmány Magdolna és Nédó Eszter tanári „B” szakos hallgató.

Magas színvonalú KISZ-munkájáért a következők részesültek különböző KISZ-kitüntetésekben:

Aranykoszorús KISZ-jelvényt kapott Balázs Erika iparszakos hallgató.

A KISZ-bizottság Emlékplakettjét kapta Kardos Péter népgazdasági tervezőszakos, Kőnczöl Erzsébet iparszakos, Rácz Ágnes iparszakos és Vértés András népgazdasági tervezőszakos hallgató.

A Budapesti KISZ-bizottság tanulmányi versenyen elért jó eredményeikért a következők kaptak jutalmul Emlékplakettet. Majoros Pál népgazdasági tervezőszakos, Bankó Sándor tanári „A” szakos, Béki Erzsébet iparszakos és Szabó György iparszakos hallgatók.

— új —

A felvételt készítette: Eszes István

Egyetemista életforma — „Hosszú vikend”

Az egyetemisták más jellegű munkát végeznek, mint a lakosság általában, munkáidejük egyenletlen, befogadó, illetve számot adó periódusokra bomlik és főleg szellemi erőfeszítést kíván. Nem elhanyagolható tény az sem, hogy a ma egyetemistái lesznek a holnap társadalmi elvárások is fokozottabbak. Vonatkozik ez a szabad idő észszerű, tartalmas kihasználására is. A szabad idő fogalma nemcsak időtartamot, hanem tartalmi rendeltetést, felhasználást és a választás bizonyos szabadságát is jelenti.

A szabad szombat tény, adott. Mindegyik karon, mindegyik évfolyamon, ha ma bárki megkérdeznék, az egyetemen azt feleli, hogy ez természetes, jogos. Csúfán — szükségéből — egy-egy tornára szerepel a szombati napok kötelező elfoglaltságai között, de ezt is nyugodtan sorolhatjuk a hasznosnak elított szabadidő-programok közé. A hétvégek fennmaradó idejével mindenki szabadon rendezkedik. A kérdés magától adódik, vajon hogyan tölti ezeket a szabad napokat az egyetemi ifjúság, konkrétan a mi egyetemünk ifjúsága. A soron következő fősorokban azt vizsgáljuk, hogy a szabad szombat, a hosszú vikend egyelőre csak lehetőség vagy élni is tudnak ezekkel a lehetőségekkel. Az egyetemen, a kollégiumokban, az utcán érdeklődünk.

— „Mit csináltam hétvégén? ... Szombaton 9—1/2 10-ig alvás, utána délig uszoda a srácokkal. Néhányan, a középiskolai haverokkal összejárunk. Úszunk, hülléskedünk egy kicsit. Nyáron persze ez sokkal jobb hecc. Délben bedobunk valamit az egyik gyorsbúfában. Az öregemék még mindig adnak pénzt hétvégére. Hát persze, hogy elfogadom. Mi az a 100 forint? ... Ebéd után beugrunk egy sörözőbe elmélegíteni. Legurítunk pár korsóval. Utána irány a Fradi-pályára, vagy ha nem játszunk

kor egész nap otthon maradunk, szól a magnó, ha jó műsor megy a tévében, az is, meg együtt vagyunk... Persze, hogy jól érzem magam. Hét végén szórakozni, kilapcsolódni akarok. Eleget ülök bent az egyetemen... Nem, nem érzem üresnek. Az ember egész héten hajt, bejár az egyetemre, rohan a Makarenkóba, farszót ez. Kell ez az üres nap a vasárnap előtt. Hogy leengedjék, hogy pihenhessek.”

— „Régebben gyakran jártam haza, elég anyás természetű voltam, de III-ra valahogy megkeményedtem, egyre kevésbé vonz a jalu. A család még igen, de érzem, több dolgot is kellene csinálnom, „szétfolyik” a kezeim közül az idő. Főleg tanulnom kellene már. Szerződést kötöttem egy vállalatnál, kisebb-nagyobb feladatokat kapok. Leégne a bőr a képeimről, ha nem teljesteném ezeket. Az én szabad szombatom már péntek este megkezdődik, tulajdonképpen ez a rész a „szabad”. Nem csinállok semmit, lemegyek a kocsival, miénk a lakás. Ilyen-

kor egész nap otthon maradunk, szól a magnó, ha jó műsor megy a tévében, az is, meg együtt vagyunk... Persze, hogy jól érzem magam. Hét végén szórakozni, kilapcsolódni akarok. Eleget ülök bent az egyetemen... Nem, nem érzem üresnek. Az ember egész héten hajt, bejár az egyetemre, rohan a Makarenkóba, farszót ez. Kell ez az üres nap a vasárnap előtt. Hogy leengedjék, hogy pihenhessek.”

(Folytatás a 7. oldalon)

Az árpolitika helye a gazdaságpolitikában

Beszélgetés Antal Lászlóval

Infláció, kereslet és kínálat, világlap, nyereség — a felsorolást hosszasan lehetne folytatni — szokványos, és naponta használt gazdasági kategóriák. Egyik fontos közös jellemzőjük — valamiféleképpen mindegyik szoros kapcsolatban van az árral, amely mindig is a közgazdaságtan, a gazdaságpolitika alapvető, központi fogalmainak egyike volt — és lesz is, amíg az árteremtés létező fog.

Gondoljunk csak például arra, hogy végül is a magyar gazdasági reform szükségességének felismerésében is jelentős szerepet játszott a hatvanas években lefolyt „árvitá”.

Ezek tehát tények, a kérdés azonban az, hogy miképpen is vélekedünk jelenleg az árpolitikával kapcsolatos legfontosabb problémákról, és egyáltalán milyen szerepet kell és kellene kapnia az árnak a gazdaságpolitika egész rendszerében. Különösen fontos ez most, az V. ötéves terv „előestéjén”.

Antal Lászlót — aki a Pénzügyminisztériumban gazdasági tanácsadó — kértem meg arra, hogy válaszoljon az árpolitikával kapcsolatos néhány kérdésre, mondja el véleményét, kiemelve, kutatva a téma azon kulcsproblémáit, amelyekben az elméleti és gyakorlati tisztázás elengedhetetlenül szükséges.

— A szabályozórendszer fővédős módosul. Ugy tűnik, hogy ezáltal bizonyos elemek — a jövedelem-

szabályozás, a külkereskedelem irányítása — hangsúlyozottabb szerepet kapnak. Ez vajon az árpolitika valamelyest háttérbe szorítását jelenti?

— Semmiképpen sem. Két okból: egyrészt a gazdaság irányításának elemei konzisztens rendszert kell, hogy alkossanak, vagyis jó funkcionálásához a részek minél magasabb szintű összehangolására, szerepük helyes megállapítására van szükség.

Másrészt az árrendszer problémái továbbra is „reflektorfényben” vannak. Ennek egyik megnyilvánulása az 1975-ben sorra került, illetve az 1976-ban esedékes termelői árvaltozás, de ezen változtatásokkal az árral kapcsolatos problémák, feladatok még korántsem zárultak le. Magas szintű, a párt által szervezett bizottság foglalkozik az árrendszer „fehér foltjainak” felderítésével, azzal a céllal, hogy a termelői és fogyasztói árrendszer működőképességét lényegesen javítani lehessen. Valószínű, hogy előbb-utóbb változtatni kell azon a tendencián, hogy a termelői árarányoktól erősen elszakadnak a fogyasztói

(Folytatás a 4. oldalon)

Vizsga, vizsgáztató, vizsgázó

Lányok előnyben?

Ügyvitelszervezés vizsgáról vélekedik H. A. negyedéves lány:

— Tavaly amikor én vizsgáltam, minden lány ötöst kapott..., a fiúk pedig általában sokkal rosszabb jegyeket, náluk csak elvéve fordul elő egy-egy négyes...

— Szerintem a fiúk hajviselete is lényegesen befolyásoló hatással lehet a vizsga eredményére — vélekedik D. B. — én például kétszer azért buktam meg, mert hosszú volt a hajam.

(Valóban, csakugyan „csupán” azért bukkott meg...?)

S. T. véleménye szerint a számonkérés sokszor kisiskolás stílusú, s ez okozhat problémákat, hiszen „az ember evidens dolgokat nem szokott mondani”... D. P. amiatt kesereg, hogy véleménye szerint ő tudta a kérdésre a választ, csak a tanár egy másik választ kívánt...

— A hangerősség mértékegysége volt a kérdés, erre én azt válaszoltam, hogy decibel. A vizsgáztató más mértékegységre gondolt, azért nem fo-

gadta el, s így kaptam ket-

test... Később azonban csendesen megjegyzi: „Igaz, hogy mást se nagyon tudtam”...

Igy fest a dolog egyik oldala a diák részéről. És mit mond a tanár?

A tárgy, amely egyike a leghevesebb érzelmet kiváltóknak vizsgaidőszak táján az ügyvitelszervezés és gépésítés. Megkérdezem oktatóját, dr. Schuster Ede tanár elvtársat, ő hogyan vélekedik a vizsgáról, milyen vizsgáztatói módsze-

(Folytatás a 3. oldalon)

AZ AIESEC

December 20-ig lehet jelentkezni

A közgazdászhallgatók nemzetközi szakmai szervezete, amely célul tűzte ki a közgazdász hallgatók együttműködésének és tapasztalatcseréjének elősegítését. Ezen célok elérését szolgálja az AIESEC legfőbb tevékenységét jelentő nemzetközi, sokoldalú szakmai gyakorlatcseréi évenkénti szervezése és lebonyolítása. Ez utóbbi jelenleg számítógépes eljárással, úgynevezett Matching Programme segítségével történik, amelynek során az egyes tagszervezetek által biztosított összes szakmai gyakorlati munkahelyt és jelentkezett hallgatót elosztás, párosítása valósul meg. A program biztosítja az egyéni kívánások (mind a jelentkezett hallgatók, mind a fogadó vállalatok szempontjából történő) maximális figyelembevételét, és az optimális párok kikeresését.

A KISZ KB döntése az az évi részvételről csak nemrég született meg, ezért az az évi jelentkezések határideje nagyon közeli, de mi megpróbálunk mindent elkövetni, hogy a jelentkezések könnyen és gyorsan lebonyolódjanak. Ezért szeretnénk most nektek tájékoztatást adni a jelentkezési feltételekről.

Jelentkezni lehet Nyugat-Európa országaiba (kivéve Spanyolországot) 8 hétre a nyár folyamán kb. június 13.

szeptember 1. közötti időszakban. A jelentkezési lapok majdani kitöltése során megjelölhetitek (a KISZ-vb által végleg elfogadott jelöltek, természetesen), hogy milyen országba, milyen jellegű vállalathoz, milyen érdeklődési körrel stb. kívántok jelentkezni. Erről majd az érintettek részletes tájékoztatást kapnak.

A kiutazókat minimálisan 2500–3000 forintnyi költség fogja terhelni (utazási költség + 500 forint lefizetése az egyetemi AIESEC-bizottságnak), viszont kinti ellátásukra a vállalatoknál fizetést fognak kapni, amely a megélhetésre elegendő lesz. Most bővebben a jelentkezési feltételekről. A minimum követelmények a következők:

— megfelelő nyelvtudás — erről vagy legalább egy középfokú államvizsga-bizonyítvány vagy az illető vállalkozik arra, hogy még december folyamán a mi nyelvű tanszékünkön vizsgát tesz. Akinek esetleg szigorlatra van, az indextet be kell mutatnia (más vizsga nem érvényes!).

— jó szakmai felkészültség — megfelelő tanulmányi eredmény. TDK-munka vagy kiemelkedő szakdolgozat.

— megfelelő politikai és világnézeti beállítottság — legalább alapszervi szintű elismert KISZ-munka.

Mindezek figyelembevételével kell elkészülnie az alapszervezeti jellemzésnek, amelyen szerepelnie kell feltétlenül a szakszeminárium-vezető vagy más, a csoportot régebben ismerő oktató véleményének is. Az alapszervezet feladata az is, ha a csoportból esetleg főbben jelentkeznek, azokat rangsorolja. Mindezekért az alapszervi KISZ-titkárra a feladatok is.

Az előbb említett jellemzésel együtt a jelentkezés határideje december 20. A jelentkezési lapokat a KISZ-bizottságon kell leadni.

A jelentkezőket ezután a kari vezetőségek, majd végül az egyetemi KISZ-vb rangsorolja. Itt az elsődleges szempont a közéleti-mozgalmi aktivitás. A rangsorolhatók száma 25. A végleges névsor február 11-én születik meg.

Ennyit tehát az előzetes feltételekről. Reméljük, hogy minél többen jelentkeztek, hogy ki tudjuk választani közületek valójában a legérdemesebbeket. Kérünk benneteket, hogy a határidőt pontosan tartsátok be, és közben figyeljétek az AIESEC-hirdetőtáblát (a KISZ-bizottság mellett a folyosón), ahol tájékoztatunk majd benneteket az újabb fejleményekről és teendőkről.

Jelentkezéseket várja az AIESEC szakbizottság

Instruktor a barátnőm

— AZERT AKARTAM mindenáron instruktor lenni, mert tudom, mennyi minden múlik a kezdeten. Sok ember hosszú időre megbénul, ha az első benyomások csalódást okoznak neki. Nagyon vártam a találkozást a csoporttal, de a sok felkészítés meg foglalkozás után annyira izgultam, hogy fogalmam sem volt róla, mit fogok nekik mondani. Elhatároztam, hogy estére mindenkinél a nevét megtanulom a csoport első találkozására, mert ez az első lépés az ismerkedéshez.

Az első hetekben késő este járt haza Pintér Jutka barátnőm. Moziba, színházba vitte a „gyerekeit”, hogy mire a komoly tanulás kezdődik, már ne az ismerkedéssel kelljen törődni. Éjszakába nyúlóan beszélgettünk a legújabb benyomásairól. Így azán lassan én is megismertem az egész társaságot.

Nagyon fontosnak tartom, hogy az instruktor megtartsa azt a tekintélyt, amely az első pillanatoktól őt mint felsőt körülveszi. Gyakran beszélgettem velük a benyomásokról, arról, hogy milyenek tartják a csoportot, de előzőleg olyan légkört alakítottam ki, hogy mindegyikük fontosnak tartsa a másik véleményét, és foglalkozzon a közösség problémáival. Ebben az időszakban nagy segítséget jelentett az a tulajdonságom, hogy rövid idő alatt közvetlen kapcsolatot, őszinte hangulatot

tudok teremteni. Nem is tudom, enélkül hogyan sikerült volna mindegyiküket alaposan megismernem.

AZ ELSŐ PILLANATTÓL fogva azokat az embereket kerestem Jutka, akikre rábízhatom majd a csoportot. A nevek mellé lassan bejegyzések kerültek a füzetbe, tulajdonságok, funkciók, emlékeztető jelek. Ettől kezdve a vezetésre alkalmas emberek kiválasztása volt a cél. Nagy volt a felelősség, hiszen az instruktor javaslata, véleménye döntően befolyásolja a többiekét. Többször beszélgettünk az éppen aktuális „vezérkarról”, és gyakran előfordult, hogy másnapra változott a képzeletbeli összetétel. A sok fejtegetés, beszélgetés, vita után ebben a csoportban zökkenőmentesen zajlott le a választás. Azon a napon megkönnyebbülten jött haza és fáradtan ennyit mondott: megvan a vezetőség, egy fejezetnek vége.

Rögtön új feladat kezdődött, az évfolyamvezetőség megválasztásának előkészítése. Egy-mást érték a jelölőbizottsági ülések, megbeszélések. Más nevek kerültek középpontba, új emberek foglalkoztatták. Ebben az időszakban ismerkedt a jelöltekkel, feljegyzéseket készített, jellemzést írt. Az évfolyamvezetőségi választás után csalódottan láttam. Ellenvetésekre, kérdésekre készült, érvei voltak, aztán az egész röviden, simán, szinte vita nélkül zajlott le.

Ekkortájt elsős csoportja egy másikkal együtt csoportbulit rendezett. A két instruktor meglepetése a születésnaposoknak két torta volt. Ok maug sütőtök előző este.

— Valamit ki kellett találnunk. A gyerekek is készültek vetélkedővel, zsiros kenyérral. Azt hiszem, jó ötlet volt ez a torta.

A választás után volt egy kis ideje. Fellélegtem, hogy eddig rendben ment minden, s rájött, hogy a saját másodéves csoportjával alig találkozott szeptember óta, és arra is, hogy a tanúlással alaposan elmaradt.

— EKKOR ÉS EZERT határoztam el, hogy elmegyek a szüretre. Nem voltam ott végig, de fontos volt nekem az a pár nap a csoporttársaimmal. Amikor hazajöttem, tanulmam, amennyit bírtam.

A felsőéves csoportokban is lezajlottak a választások. A barátnőm a saját csoportjában jelölőbizottsági tag volt. Társai szervezőitkárnak választották. Hosszú gondolkodás után elvállalta, és este már a tervekről, feladatokról beszélgettünk.

Azóta viszonylag csöndesen teltek a napok. A látványos megmozdulások után a megválasztott elsős vezetőt veszik át az instruktorok helyét. Most rájuk vár a feladat, hogy ugyanilyen lelkesedéssel töltsék meg a hétköznapiakat, mint ahogy azt az instruktor a tanév elején kezdte.

Molnár G.

Hogy tisztaság legyen...

Mind gyakrabban szóban forgó téma egyetemünkön a takarító alkalmazottak gondja, az épület tisztántartása, ami mellett nekünk, egyetemistáknak sem szabad vállrándítva elmenni. Annál is inkább nem, mivel közvetlenül érdekelték vagyunk a kérdésben, ugyanis többnyire mi dobáljuk el a papírgombócokat, cigarettavégeket, a pábrópoharakat (tűvegypoharak!) stb. Ez legjobban a zsirogóban és a büfé környékén mérhető le, ami úgy néz ki, egy-egy nap után, mint egy csatatér. Lehet, hogy azért, mert itt fordulnak meg legtöbbször. Valószínű, de tapasztalataim szerint az emeleti termekben és az előadóknak sem sokkal különb a kép. Talán annyival, hogy a padok rejtik el a szemetet, s csak akkor kapjuk fel dühösen a fejünket, ha belerakjuk holmijainkat. Ilyenkor persze nem gondolunk arra, hogy azt valakinek ki is kell onnan takarítani, s esetleg néhány perc múlva mi is növeljük a kupacot. Tévedés ne essék, nemcsak a dohányosokat hibáztatom, de legalább annyi fáradságot vehetnének, maguknak, hogy a Makarenszkóban jól bevált módszert (üres konzervdobozokat) itt is bevezessék. (Más probléma, hogy az egyetemen való dohányzás is nagy vitákat váltott ki. Sokan vannak ellene is. mellette is. A kérdés egyelőre nyitott!) Tény

azonban, hogy ez is szoros kapcsolatban áll a tisztasággal. Ha már a nap nagy részét az egyetemen töltjük, elvárjuk, hogy tiszta termekbe léphessünk, tiszta székekre ülhesünk. De ez az igény csak akkor jogos, ha ennek érdekében mi is teszünk valamit, ha nem is sokat. Erről beszélt Demerácz Nándi bácsi, egyetemünk dolgozója is.

— Nehéz a helyzetünk, részben azért, mert nagyon kevesen vagyunk, takarítók, sokan beteges és nemigen lehet erre a munkakörre találni alkalmazottat. A legnagyobb problémát nekünk a sok szemét okozza. Ha kitakarítunk, rövid idő után újra kezdhetjük. A büfénél naponta négyszer-ötször kellene söpörni, hogy viszonylagos tisztaság legyen. Arra nem is gondolnak a fiatalok, hogy a sok szemét egészségügyi szempontokból is veszélyes. Képtelenek vagyunk olyan gyorsan kitakarítani, hogy ilyen következmények ne legyenek. Éppen ezért kérjük a hallgatókat, legyenek ránk tekintettel és könnyítsék meg munkánkat a saját érdekében is. Nekem például 1100 négyzetméter kell naponta kitakarítani, ami nem kis megterhelést jelent, koromat is figyelembe véve. Minimális az idő egy-egy terem kitakarítására a szünetekben. Ezért kénytelenek vagyunk a kötelező munkaidőn túl is itt maradni. Ez

azt jelenti, hogy a normális körülményekhez viszonyítva több mint kétszeres munkát kell elvégeznünk. Mind ezt teendő, hogy a hallgatók gyakran udvariatlanok. Megtörtént, hogy egy takarító néni rá szólt a hallgatóra, akitől azt a választ kapta: „Mit akar, maga azért van itt, hogy takarítson”. Az igaz, hogy az ő feladatuk a takarítás, de mi nem azért vagyunk itt, hogy minél többet szemeteljünk és az amúgy is nehéz munkájukat még jobban megnehezítsük.

Vona

„Mindenki érezze azt, hogy alakítója közös dolgainknak!”

TKR az általános karon

A tanszéki képviselői rendszer akkor működik helyesen, akkor tölti be igazán a hozzá fűzött reményeket, ha a legszélesebb hallgatói bázisra támaszkodva, alapos felkészültséggel, és felelősséggel tolmácsolja a valós diákvéleményt a tanszékek felé, de nem pusztán bíráló és kritizáló hangokat, hanem megfontolt, a lehetőségeket reálisan számbavevő, konkrét megoldási javaslatokat is tartalmazó diákvéleményeket. Nagyon fontos, hogy a szervezett munkáján keresztül mindenki érezze azt, hogy alakítója közös dolgainknak, alakítója egyetemünk életének — így foglalja össze tömören Sipos Péter, az általános kari képviselői tanács vezetője a TKR működésének, feladatának lényegét.

Véleménye szerint a szervezet tevékenységét két fő részre lehet bontani. Az egyik jelenti a mindennapok „apró” problémáinak továbbítását: jegyzet, stencil, vizsgaidőpontok stb. A másik terület a tanszékek, kari vagy egyetemi tanács hosszabb távra szóló koncepciójának kialakításában való részvétel.

— Nálatok, hogyan sikerült megoldani az információáramlást a tanszékek, képviselők és hallgatók között?

— A TKR-en belüli megfelelő és gyors információátvitel nálunk is problémát jelent, bár a kezdeti állapothoz képest lényeges javulást sikerült elérni ezen a téren is. Ma minden témakörnek külön felelőse van, akinek feladata az információáramlás megszervezése.

— A képviselői tanács jelenleg milyen feladatokkal foglalkozik?

— Az egyetemi tanács tanszéki munkaprogramjában szerepel az egyetemi tanulmányi- és vizsgaszabályzat vitája, felülvizsgálata. Mi ezt a témát kari szinten is napirendre tűztük, s a kari tanács ülésére szeretnénk összeállítani egy anyagot a következő címmel: „Tanulmányi értékelési és ösztönzési rendszer a hallgatók szemével.”

Felhasználva az interjú adta lehetőséget, itt is külön szeretném hangsúlyozni, hogy vegyétek komolyan a csoportot ezt a munkát! Sajnos sokan vélekednek úgy, hogy „az ilyen jellegű tevékenységnek semmi értelme”, vagy egy másik álláspont szerint „mi ezt nem tudjuk megoldani, nem ránk tartozik”. Mindkét nézet rendkívül helytelen, apolitikus. Az első kiábrándultságot tükrözhet, az így vélekedőket remélem az elért eredmények fogják meggyőzni; a második vélekedés azonban sokkal veszélyesebb! Nagyon szomorú ez, hiszen hogyan várjon el a társadalom alkotótevékenységet 1–2 év múlva azoktól, akik ma képtelenek saját sorsuk alakításában érdemben állást foglalni! Azt hiszem érdemes lenne ezen kicsit elgondolkozni az ilyen nézeteket vallóknak...

— Az állami vezetés, a tanszékek hogyan viszonyulnak a munkátokhoz?

— Külön szeretném kiemelni, hogy dékánunk, Szuhay elvtárs kifejezetten szívélyesen tekinti a TKR eredményes működését, nagyon jó munkakapcsolatot alakítottunk ki vele. Szintén minded-

dig messzemenően támogatott és segített minket a pénzügy tanszék is. Általában elmondható, hogy a tanszékek egyértelműen segítők és együttműködőleg viszonyulnak a TKR-hez, sajnos inkább egyes hallgatók passzivitása hátráltatja az eredményes munkát.

— Milyen eredmények születtek eddig a TKR közreműködésével?

— A IV. éves matekosok kérték, hogy gázd-pólt. tanulhassanak, ma már fakultatív felvehetik ezt a tárgyat; az oroszból kollokváltak részére fakultatív kurzus áll rendelkezésre a szigorlatra eredményes felkészülés segítésére; ezenkívül a TKR közreműködésével sikerült rendeznünk személyi problémákat, tanrend-egyeztetést stb.

— Te miben látod a TKR megfelelő működésének legjobb eredményét?

— Túl azon, hogy orvosolhatja a jogos hallgatói sérelmeket, beleszóhat egyetemünk életébe, ha csak azt el-érjük, hogy minden hallgató felelősséggel gondolkodjon közös dolgainkról, akkor már nagyot léptünk előre!

Koncz János

A KISZ-bizottság ülése

November 26-án ülést tartott a KISZ-bizottság. Először Veres Pál, a KISZ-bizottság titkára számolt be az egyetemi titkárok Gyöngyösön megrendezett táboráról, ahol ifjúsági mozgalmunk kérdéseiről hallhattak tájékoztatót.

Ezután került sor a fő napirendi pontra, a KDB által készített határozati javaslat tárgyalására, a kollégiumok helyzetéről és feladatairól. A benyújtott anyag nagy vitát váltott ki, s a vita során a következő kérdések kerültek előtérbe. 1. Mit vár el a kollégiumoktól az egyetem és a KISZ? 2. Mi az alapkövetelménye a KISZ-nek? 3. Hol lehet kapcsolódási pontokat ta-

lálni az egyetemi és kollégiumi KISZ-munka között?

A vita résztvevői egyetértettek abban, hogy a kollégium nem egyszerű lakóhely, hanem az egyetemi oktató-nevelő munkaszervezés része kell hogy legyen. Végül több óras vita után a KISZ-bizottság — kisebb módosításokkal — elfogadta a kollégiumok általános helyzetéről és a nevelőmunka hatékonyságának javításáról szóló javaslatot.

Ezt követően a KISZ-bizottság személyi ügyeket tárgyalt. Rab Zoltán saját kérésére felmentette vb-kultúrosi funkciója alól és ezzel a feladattal Doktor Ferenc II. éves külkereskedelmi szakost bízta meg.

ESTISEK FÓRUMA — LEHETNE

Egyetemünk szervezeti- és működési szabályzatát 1972-ben adták ki. Ebből idézek: „22” § (2). Az Egyetemi Tanács ülésein tanácskozási jogal részt vesz az Egyetemi Könyvtár igazgatója, valamint az egyetem esti-, illetőleg levelező hallgatói közül a rektor által meghívott egy-két hallgató.”

Az estis hallgatók nagyrésze alig tud valamit az egyetemi tanácsról, s még kevesebb azok száma, akik tudják, hogy egy hallgató által képviseltetve is vannak a tanácsban.

Először a rektori hivatalba kopogtattam be, hogy megtudjam, mióta is van ez a képviselői rendszer, ki lehet egyetemi tanács tag, miben áll munkájának lényege.

Itt tájékoztattak arról, hogy a nappalisok képviselői rendszerével együtt vezették be az estiséket is. A jelenlegi tanács tagot a személyi- és tanulmányi adatok alapján választották ki. Minden ülés előtt — úgy mint az állandó tagok, ő is — megkapja a napirenden levő anyagot. Feladata az estisek — nappalis hallgatóktól eltérő — problémáinak felvetése, az őket érintő intézkedésekkel kapcsolatos véleménynyilvánítás stb.

Mindez szép és jó, de vajon hogyan győződnék meg arról, hogy a tanács tag minként végzi munkáját, mennyire felel meg megbízatásának. Kissé meglepődve vettem tudomásul: sehogy.

Nincs kidolgozva ellenőrzési rendszer, ez nem is cél, s visszajelzést sehonnan sem kapnak a tevékenységével kapcsolatban, hacsak a tanács-ülésen való hozzászólást nem tudják be annak, aminek mérlege azonban negatív, mivel az illetékes tanács tag még egyszer sem szólal fel.

Ezek után felkutattam az érdekelteket estis hallgatók, Pintér Lászlóné IV. évf. külkerest. A szó szoros értelmében felku-

tattam. A dékáni és ker. kari hivatalban kissé furcsálva néztek rám. Ugy látszik, a tisztesség új betöltése óta (az előző tanács tag egy éve végzett), én vagyok az első, aki kiléte és holléte után érdeklődöm.

Végül is háromheti szívós keresgélés után, egy hétköznapi délelőttön a városközponttól kissé távolos lakásán találtam meg.

Már a nyomozás során felmerült bennem a gondolat, vajon egy másik estis hallgató, akinek nyolc órás munkaidéje, a IV. évfolyamtól éltérő óraosztása, s netalán még családja is van, az hogy találja meg?

Beszélgésünk azzal a kérdéssel kezdődött, hogy is lett tanács tag?

— Tavaly október körül kaptam egy rövid hivatalos levelet, amelyben értesítettek arról.

— Mit tudtal erről a funkció-ról?

— Jőformán semmit. Nem tudtam mi is ez valójában. Egy egyetemen dolgozó ismerősömet kérdeztem meg erről, ő a rektori hivatalhoz irányított. Kopogtam is, de már zárva volt.

Sajnos máskor nem tudtam bemenni, nagyon sok problémám volt, többek között ekkor már terhes voltam. Vártam arra, hogy esetleg küldenek egy levelet, hogy egy bizonyos időpontban menjek be és megbeszéljük a dolgokat. Lényegében azt sem kérdeztek meg, hogy el tudom-e vállalni, bírom-e.

— A rektori hivatalból tudom, hogy nem kaptál semmilyen „munkaköri leírást”.

— Igen, ez így van. Nagyon hiányzott, azt sem tudtam milyen problémákat lehet felvetni, mikor szólhatok hozzá, illetve ki kit képvisel az ülésen.

— Ezért nem szóltál hozzá egyszer sem?

— Ezért is. Itt azonban voltak még olyan problémák is, hogy általában 1–2 nappal korábban kaptam meg az anyagot. Családi körülményeim miatt jóformán bele sem tudtam nézni. A másik, hogy olyan témákról volt szó — kollégium, stb. — amire nem is tudtam kapcsolódni.

— Ha családi körülményeid akadályozták a munkát, miért nem szóltál az ügyben?

— Kinek? A ker. karon beszéltem Nagyné elvtársnővel, mondtam neki, hogy ez évben nem tudom megfelelően ellátni feladataimat.

— Az előző tanács tag munkájáról tudsz-e valamit?

— Semmit.

— Valami problémával fordulnak már hozzád?

— Még nem. (ezt nem is csodálтам, hiszen nagyon kevesen tudtak a funkció létezéséről), azt pedig fizikailag és időbenileg is lehetetlennek tartom, hogy valaki minden évfolyamot felkeressen és kiálljon a dobogóra feltéve a kérdést: milyen problémáitok vannak? Különböző ez a munkát egy ember, ha megfeszülne, akkor sem tudná elvégezni.

— A gondok felvetésének egyik akadály, azonkívül, alig ismernek, talán abban is gyötkerédek, hogy alig lehet megtalálni.

— Igen, ez így van. A családi körülményeim miatt alig tudok bejárni az egyetemre, itthon pedig nincs telefonom. Munkahelyemen nem lehet megtalálni, mivel gyermekgondozásba vagyok.

— Te kit választanál tanács tagnak?

— Mindenesetre férfit, vagy olyan nőt, akinek nincs családja. Illetőleg megfelelő munkahelye van. Ezt úgy értem, hogy elengedik, vagy el tud menni egyetemi ügyekben. A régi munkahelyemen még tanulmányi szabadságot sem

kaptam, nem hogy még ilyenre lett volna lehetőség.

— Milyen következtetéseket vonhatunk le mindebből?

— Az estis hallgatók számára nyílt egy kedvező lehetőség.

Fórumot kaptak egy olyan helyen, ahol az egyetem felsőbb vezetése is képviseltetve van.

Am mint minden kezdetnél, itt is vannak nehézségek, amelyeket észre kellene venni és áthidalni,

arra törekedni, hogy amit létrehozunk az ne csak névlegesen, hanem tartalommal megtöltve valójában is funkcionáljon.

Az valóban igaz, hogy egy ember az összes estis hallgató problémáit képtelen feldolgozni, az más kérdés, hogy egyáltalában megpróbálja-e.

A legcélszerűbb az lenne, ha minden évfolyamon volna egy olyan hallgató — akit a többség már ismer, tehát nem egy elszigetelt ember — akihez fordulni lehetne. Az illető a legkisebb problémákat egyedül is meg tudná oldani, csak a kiemelkedőbbekről tájékoztatná a tanács tagot.

Természetesen mindez csak állandó kapcsolattartás mellett lenne hatékony, s a szoros együttműködésnek következtében a tanács tag tényleg átfogóan látná mind az öt évfolyam életét.

A tanács tag személyével kapcsolatban, nemcsak a papír adatokat kellene figyelembe venni, hanem vele is megbeszélni a feladatot, vállalja-e, bírja-e — itt magának az illetőnek is felelősségtudattal kellene mérlegelnie — s ha igent mond, akkor figyelemmel kellene kísérni, vajon valóban elvégzi-e teendőit, alkalmas-e továbbra is erre a feladatra.

Végül az újság szerkesztőségének nevében ennyit tennék hozzá, hogy mi raegyon szívesen tartanánk a kapcsolatot a tanács taggal, örömmel biztosítanánk helyet frásainak, illetve mi is segítenénk — a lapon keresztül — mindenki számára.

Körtvélyes Éva

Tudományos diákköri ülés

Az agrárközgazdasági tudományos diákkör november 25-én tartotta a felévi második ülését a Varga Jenő kollégiumban. Az ülésen Bajánházi László (IV. évf.): Az állami gazdasági vezetők ösztönzésének kérdése címszó alatt összefoglalható kutatási eredményei kerültek megvitatásra.

A szerző mondanivalóját három kérdés-komplexum köré csoportosította: 1.) Érdek, érdekelttség és ösztönzés. 2.) Az állami gazdasági vezetők ösztönzése. 3.) Az ösztönzéssel szemben támasztott követelmények.

A bevezető előadásból kiderült, hogy a szerző a téma kutatását illetően még nem jutott el a kellő mélységig. Ezért a vitaülést is arra kérte, hogy elsősorban a további munkához nyújtson segítséget.

Javasolták, hogy a téma korlátozódjon az állami, gazdasági igazgatók ösztönzésének elemzésére. Ehhez szükséges a vonatkozó rendelkezések összegyűjtése, azok gyakorlati érvényesülésének feltárása továbbá az, hogy maguk az érintettek hogyan vélekednek erről a kérdéstről. Az érdek, érdekelttség kérdését nem szükséges elemzés tárgyává tenni, hanem az e téren meglévő helyzetet tényként kell fel-fogni s azokból kell kiindulni. Lényeges továbbá annak bemutatása, hogyan funkcionálnak az állami gazdasági igazgatók, mint a különböző érdekek (népgazdasági, vállalati és egyéni) hordozói.

A vitában felvetett kérdések, elhangzott vélemények, javaslatok reméljük segítséget nyújtottak az előadónak a téma további kutatásához.

Forgács Csaba
tanszéki TDK-felelős

Szakszemináriumról szakszemináriumra

2. diplomairás

A közlekedésgazdaságtan tanszéken dr. Kovács Ferenc adjunktus vezeti Az önköltség és jövedelmezőség a közlekedésben című szakszemináriumot. Beszélgetésük során arra próbáltuk helyezni a hangsúlyt, hogyan készíti elő a szakszeminárium a hallgatókat a diplomairásra.

Tanszékünkön a szakszeminárium témák többsége a közlekedésgazdaságtan egyes fejezeteire épül, de vannak olyan témák, amelyek a szakszeminárium beindulásakor — a 6. félévben — még nem kerültek sorra a tananyagban. Ilyen a mi témánk is, melynek középpontjában az érték kategóriája áll. Annak a ténynek, hogy itt a hallgatók olyan dolgokkal foglalkoznak, melyeket még nem tanultak a közlekedésgazdaságtanban, előnyei és hátrányai is vannak.

Hogyan választják ki a hallgatókat, hogy melyik szakszemináriumra jelentkezzenek?

Minden évben szoktunk szakszeminárium tájékoztatókat tartani évfolyam szinten vagy a pol. táborkokban. Sajnos, ebben az évben nem volt ilyen tájékoztató, a hallgatók nem kerestek meg bennünket, legalábbis intézményesített formában (TKR) nem. Úgy gondolom, hogy a mi szakszemináriumunk témája igen széles területet ölel fel, s néhányan talán ezért is választották ezt, mert így „nem kötelezték el magukat” túlságosan, az önköltség és jövedelmezőség témakörébe sok minden belefér. Véleményem szerint a szakszemináriumra való jelentkezést széles körűbb és mélyebb tájékoztatás — és tájékozódás — kell, hogy megelőzze.

Hogyan szervezik meg a foglalkozásokat a szak-

szeminárium három féléve során?

Az első félévben a hallgatók gazdaságtani ismereteinek felrészítésére törekszünk, arra, hogy megismerjék az érték kategóriák sajátosságait a közlekedésben és a szabályozó rendszer közlekedési vonatkozásait. A nyári szakmai gyakorlattól kezdve már egyre inkább a diplomairás felé fordul a figyelem, s a szakmai gyakorlatra már vagy úgy mennek a hallgatók, hogy van valami önálló elképzelésük, vagy pedig a tanszék ad nekik témát. Sikerült elérnünk, hogy a vállalatok komolyan vegyék a szakmai gyakorlatot. Október elejére aztán többnyire minden hallgató eldönti, hogy milyen témával, s hol akar foglalkozni, úgyhogy félév végére a diplomamunka körvonalai kialakulnak.

Az órarend szerint hente 3 óra jut a szakszemináriumokra. Soknak vagy kevésnek tartja ezt?

Tanszékünkön is sok vita folyt erről, nekem az a véleményem, hogy nem lehet szigorúan órarendi kötöttségek között végezni ezt a munkát, hanem az a lényeg, hogy kinek milyen a hozzáállása, mennyire lehet alapozni a hallgatók tudatosságára. A 7. félévtől kezdve mindenki egyre inkább a saját diplomamunkája foglalkoztat, nehezen lehet tőle elvárni, hogy másik négy-öt társának problémáival érdemben foglalkozzon. E félév elején mi is bevezettük azt a rendszert, hogy „kötelező” foglalkozásokat nem tartunk, hiszen a témáját, az adott feladatot, s az intézményt, ahol ezt meg kell oldania, mindenki ismeri. Helyette egyéni konzultációkat tartunk, vagyis

akinek valamilyen problémája van, az megkereshet bármikor a tanszéken. Nem sok idő tapasztalatai állnak rendelkezésre a tanulságok levonására, de sajnos a hallgatók „nem tolongtak”, nem éltek a konzultációs lehetőségekkel, s úgy látszik, legalábbis egyelőre, vissza kell térnünk az órarend szerinti foglalkozásokhoz. Viszátérve arra, hogyan segíti a szakszeminárium a diplomamunka megírását, a hallgatóknak félév végére ismét egy dolgot kell benyújtaniuk, amelyben vagy a diplomamunka részét dolgozzák ki teljes részletességgel, vagy pedig a diplomamunka bő vázlatát, „sűrített” készítik el.

Milyen problémákat lát általában a szakszeminárium munkával kapcsolatban, ahol még kihasználatlan lehetőségeink vannak?

Elsősorban — s erről már volt szó — problémás az a rendszer, ahogy a hallgatók szakszemináriumot választanak. Mindenki kap ugyan egy írásbeli tájékoztatót, amelyben néhány sorban vázolja van a szakszeminárium témája, de ez távolról sem elegendő. Az említett szóbeli tájékoztatók sem elég hatékonyak. A másik probléma, magának a foglalkozásoknak a megszervezése, mennyire tudjuk megvalósítani a 3 félév elfogadott logikai menetét. S itt főleg a szakszeminárium-vezető szerepe lényeges. Fontos a szakmai gyakorlat megszervezése is, s itt vannak komoly problémák. Az lenne a jó, ha a diplomamunka a szakmai gyakorlat folytatása lenne, s gyakorit, hogy a hallgatók a szakmai gyakorlat után új témát kezdenek, s így kevésbé tudnak elmélyülni ebben.

F. P.

Hét nyelven beszél...

— Eördög Miklós —

Tavaly februárban, az akkor még létező koncentráció kezdetén, a szabályokat megkerülve, mindössze alapkollokviummal a zsebemben, beültem egy harmadik koncentrációs angol nyelvcsoporthoz azért, hogy megnézzek néhány órát és tanárt, s végül kiköszösek a legszimpatikusabb társaságában. Egyetlen célom volt: tanulni és lehetőleg sokat.

Az első próbálkozás mindjárt sikerrel járt: a koncentráció után még három félévet töltöttem el Eördög Miklós nemzetközis csoportjában.

Ha valaha megpróbálnám pontokba szedni egy termékeny tanár—diák kapcsolat jellemzőit, akkor feltétlenül megemlíteném azt, hogy a „jó tanárnak és a jó diáknak” munkakapcsolatuk megszüntével, a vizsga után is van egymás számára mondanivalója. Most örömmel állapíthatom meg, hogy közel fél évvel az utolsó találkozásunk után mit miről beszélgettünk. Társalgásunk nyomán a következő írás kerekedett ki, s a műfaj természetéből következően igyekeztem főleg beszélgetőpartnerem gondolatait feleleveníteni.

A riportok rendjétől eltérően először ő kérdezett engem (arról, hogy mivel foglalkozom), de hamarosan visszatért a labdát, s átfordított érdeklődésemre (arról, hogy mivel foglalkozott, mielőtt egyetemünkre hozta őt a sors — vagyis 1973. őszé előtt), a következőket válaszolta:

1963-ban végeztem az ELTE-n. Közben egy évet betegség miatt kihagytam — ezt egyetemista korom legjobb éveként tartom számon. A legnagyobb nyeregemény az volt, hogy kedvemre olvashattam; akkor ismerkedtem meg részletesebben a filozófiatörténettel — de egyáltalán: nem volt az órák köztöttsége, a vizsgák terhe, hanem volt egy olyan áldásos állapot, amikor teljesen a saját érdeklődésem irányába szabta meg tevékenységemet. Persze nem volt szó arról, hogy nem szerettem volna azt, amit az egyetemen tanultam. Ellenkezőleg. Szinte évenként kezdtem új nyelvet tanulni.

(Még a bevezetőhöz tartozik, hogy Eördög Miklós angolul, franciául, oroszul, németül, olaszul és spanyolul beszél, s nem járhatlan az arab nyelvből sem.)

A váltások pedig élénk ritmust adtak az éveimnek. Nyaranta idegenvezetőként dolgoztam, ezt is nagy élvezettel csináltam. Patriotizmusból, a nyelvgyakorlás meg az újabb és újabb emberek kedvéért, akiket megismerhettem, vagy egyszerűen csak szórakozásból. Három évig tanítottam a Madách Gimnáziumban, majd a Rigó utcai Nyelvi Intézet egyik „leányállomásán”, illetve a TIT-nél dolgoztam, például tolmácsoló tanfolyamoknál. A szívetem legközelebb természetesen a tanítás állt.

Amennyire ismerem a helyzetet, egyetemünkön az oktatás (legalábbis) nem elsődleges mérceje a tanárok teljesítményének...

Ez sajnos igaz. Például a nyelvtanárköze fél szemmel a mellékállásokat figyeli, fél szemmel az egyetemet. De ez a maradék fél szem még mindig nem teljesen a tanításra, mert tudományos munkát is kell végezni. Ezt a felosztást részint anyagi szempontok, részint a saját igények, részint pedig egyszerűen az a tény teszi szükségessé, hogy az ember egyetemen tanít. Nemrég készültem el a doktori értekezéssel, s mióta tavaly nyáron hozzákezdtem a munkához, nincs időm például arra, hogy a TIT-en dolgozzam. Ez persze nem juttat anyagi csödbe, de megérezni, természetesen megérezem. (Nem beszélne arról, hogy szeretem is azt a munkát, amit ott csinál.) Hangsúlyozom, hogy mindezt nem panaszként mondtam el, mert a tanítás, sok mindenért kárpótol.

A nyelvtanároknak van a legnagyobb lehetőségük arra — különösen nyelvigenyes szakokon —, hogy a hallgatókkal igazán „emberközeli” kerüljenek, hiszen hetente többször találkoznak velük. Tanár úr érzékeli ezt a csoportjaiban, pedagógusnak érzi-e magát, s jelent-e ez valami külön „adalékok” a módszeréhez?

Mindhárom kérdésre igennel válaszolok. Nagyon kellemesek az emlékeim például az idén végzett nemzetközis csoportommal kapcsolatban. Természetesen nem produkálhatott mindenki egyformán magas szinten, így nem is innen való elsősorban a kedvező tapasztalat. Úgy éreztem — és a szigorlat ritka jó, oldott hangulata volt a legfontosabb bizonyítéka ennek —, hogy a hallgatókkal együtt sikerült személyes kontaktust kialakítanunk egymás között.

(Tanúsíthatom. Az órákon a beszélgetés néha a lehető legszemélyesebb dolgokról folyt, mégsem volt soha senkinek olyan érzése, hogy a magánélet „magánügy-volta” csorbát szenvedett volna.)

Ugyanis — és ha tetszik, ez egy „adalék” lehet a módszerem megfogalmazásához — számomra alapelv, hogy a hallgatók nekem munkatársam. Egyrészt — bár ez ebben az összefüggésben kevésbé lényeges — a legmesszebb menő figyelembe veszek minden a munkánkra vonatkozó észrevételt. Másrészt a tanárnak vonzani kell a hallgatót. Igyekezem mindent megtenni azért, hogy a hallgató jól érezze magát az órán, hogy olyan hangulat uralkodjék, amiben mindenkinek a lehetőség szerint minden órán van mondanivalója (pl. a társalgás során), s nem kell izadátságú dialógusokat erőltetni. Gondolom, így magától értetődő, ha az órán nagy

szerepet szánok a humornak, s ha valamelyik nyelv alkalmas a humorra, akkor az angol az. (Tapasztalatom szerint nagyon jó hatása lehet egy-egy ironikus megjegyzés például a notórius későnek címezve.) Ha mindehhez a tanár jól felkészült, figyel az esetleg adódó poémokat, akkor olyan termékeny, nyugodt és mégsem álmosító légkörre lehet az órák, ami nemcsak a jó kapcsolat feltétele, hanem jelentősen növeli a hallgatók affinitását is.

(Ez is élénken él az emlékezetemben: rendszerint jó hangulat volt, elegy valami ébren tartó feszültséggel. Talán a humortól, talán a változatosságtól, talán az állandóan felbukkanó „örökzöld” bakiktól. Ez utóbbiak persze egy idő után megszokottá váltak — de megtanultuk őket.)

Más. Törekvésem között szerepel az, hogy a témák, amelyekről beszélgetünk az órán, legyenek minél érzékesebbek, élők — ha tetszik, személyesek. S ilyenkor mindig van alkalom arra, hogy elmondjam a saját véleményemet, élettapasztalatomat — valamennyi már abból is összegyűlt —, s azt, hogy mit szeretek és mit nem.

Nem hagyhatom ki a lehetőséget — ne hogy később a levegőben lógjon a kérdésem —, s mielőtt tovább faggatnám munkája felől, megkérdem: mi az, amit szeret, mivel tölti az idejét, magánemberként, otthon?

Bár azt hiszem, ez nem kimondottan férfierény, de nagyon szeretem a gyerekeket, a harmadik csemetém a napokban fog megszületni. Nagyon sok időt töltök a fiammal (a lányomat az első feleségem neveli), együtt futunk, kerékpározunk, kirándulunk, alkalomadtán focizunk. En néha még jógával is foglalkozom. A szellemi szórakozást elsősorban a könyvek jelentik — a diákjaim például minden félévben beszámolnak valamely szabadon választott olvasmányukból; ezeket természetesen én is olvasom, s gyakran magam is nagyon izgalmas dolgokat találok. Emellett pedig nagyon szeretek rádiót hallgatni. A szakmához is kell, és önmagáért is jó. És akár hiszi, akár nem, mára alig-alig jut idő.

A rádió az a pont, ahonnan visszanyarodhatunk a szakmához...

Igen, méghozzá a szakmának nem is akármilyen részéhez; különösen, ha nemzetközisékről van szó. Elengedhetetlen feltétel nálunk, hogy a szakszövegüket (hírek) hallás után is jól megértsék. Az aktuális hír, egy-egy esetleg néhány nappal korábban meg-honosodott kifejezés (pl. Kissinger inga-diplomácia) ismerete később nagyon jól jöhet. De maga a hallás utáni megértés készsége egyaránt fontos mindenki számára, aki nyelvet tanul. És — most egy huszárújjal a nyelvtanítás egy másik sarkalatos kérdésére terelve a szót — ugyanilyen fontos a fordítás-technika, elsősorban a magyarról való fordítás. Ez a terület tanterveink mostohán kezelt része, pedig a nyelvtani alapra közvetlenül épülhet, s csak ezután következhet a társalgás. Ebből a szempontból nézve, igaznak tartom azt, hogy nem tudunk elszakadni a középiskolás-izű módszerektől, amelyek me-reven az olvasmányokra (esetleg 10 évvel e-lőtt készületekre), meghatározott témákra építik fel a programot — legalábbis elvileg. Így aztán sokszor a tanár partizánmunkája kell ahhoz, hogy a mutatózó nyelvtani fe-hér foltokat megszüntesse, s a saját elkép-zeléseit megvalósítsa.

Elég hatékonyan tartja-e az egyetemi nyelvtanítást? Nem lenne-e jó egy olyan rendszer, amely egyszerűen élesebb (esetleg menet közbeni) szelekciót engedne, másrés-zről fakultatívabb lenne: úgy is, hogy a hall-gatóknak szintén lenne beleszólásuk a tanár megválasztásába (és persze viszont), illetve úgy is, hogy a hallgatók lenne a felelősség (természetesen jóval szigorúbb számonkérés és követelmények mellett), hogy mikor mi-lyen nyelvet tanul. Vagyis, elég „tudatosnak” tartja-e a 18—19—20 éves elsőöket ahhoz, hogy erről ésszerűen dönteni tudjanak?

Bizonyos fokú jótékony hatás feltéhe-tően nem maradna el, hiszen — hogy mást ne is említek — a tanár munkájának legob-jektívebb és legilletékesebb értékelője a hall-gató. Nemcsak azért, mert ő az (esetenként szenvedő) alany, hanem azért is, mert (leg-többször egyedül) ő tudja áttekinteni a tanár koncepcióját, módszerét. A kedvező hatások mellett azonban nagyon sok a „de”... A sze-lekció nyilván rengeteg többlet-adminisztrá-ciót jelentene. S aztán ki kapná a gyengébb hallgatókat, ki a jobbakat — s milyen alap-on? Ami az utolsó kérdést illeti, azzal kap-solatban nem vagyok derűlátó. Az a tapasztalat, hogy a hallgatók, még ha a saját tu-dásukról is van szó, a kisebb ellenállás felé sodródnak. S ami a személyes választásunk-cát befolyásolná, azok között valószínűleg je-lentősek lennének a kedvezőtlen hatású té-nyezők: lustaság, az előképzettség és az ott-honi inspiráció hiánya stb.

Hogyan látja tanár úr a saját szakmai fejlődését az egyetemen eltöltött több mint két év után?

Megpróbáltam az első félénk lépéseket megtenni a tudományos munkában. Mint már említettem, elkészült a disszertáció, amely a nemzetközisék által tanult szaknyelvel kapcsolatos. Szeret tettem bizonyos jártassá-gra a bővebb témakörben is (pl. diplomácia-történet), és nem szakadt meg a kapcsolatom a többi nyelvvel sem, mert pl. a nemzetköz-i szakirodalomban is mindig igyekeztem tájéko-zott lenni. És újra hangsúlyozom, hogy a ta-nítványok sikere a fejlődés záloga.

(Ezzel fejeztük be a beszélgetést. Én még kisütöttem, hogy az is jellemzi a „jó tanár-t—jó diákot”, hogy a diák úgy érzi, kettejük tár-salgása másokat is érdekelhet.)

Morcányi Géza

Vizsga, vizsgáztató, vizsgázó

(Folytatás az 1. oldalról)

re van, és milyen tanácsokat tudna adni nekünk hallgatóknak az eddigieknél is eredményesebb felkészülésre?

Vizsga helyett én inkább a kollokvium szót használnom szívesebben, hiszen ez tartalmazza a számonkérésnek beszélgetés jellegűnek kellene lenni, két ember véleménycseréjét kellene tartalmazni... azért használnok feltételes módot, mert az idő korlátozó volta nem mindig teszi lehetővé a fent említett forma megvalósulását.

A hallgató a felelet elkezdése előtt általában gondolkodási időt szokott kapni. Ez valóban szükséges, de ha a kelleténél hosszabb, akkor károsan hathat, hiszen nem tudom lemérni a válaszadó reakcióképességét, a gyors gondolkodás és döntés képességének meglétét. Az életben előfordulhat, hogy a szervezőnek rövid idő alatt kell lényeges döntéseket hoznia, s ezért jó ha ehhez már az egyetemen hozzá szokik. Szokásom, hogy a fő tételeken kívül kis kérdéseket is felteszek a hallgatóknak, s a válaszadás gyorsaságából is következtethetek arra, hogy mennyire jártas a témában. Egy-egy gyors és frappans választ sokkal többre értékelek, mint taxatív felsorolásokat.

Károsan hathat a vizsgára a tárgy jelenlegi rövid oktatási ideje. Ha egy csoporttal négy-öt féléven át tart a kapcsolat, akkor sokkal jobb, intenzívebb együttműködés alakulhat ki a munka során, tanár—diák sokkal jobban megismerheti egymást, s ez annyiban jelent könnyebbé a vizsgát, hogy így ott jobban lehet érvényesíteni a beszélgetés jellegű formát.

Véleményem szerint a jó vizsga nem számonkérés, hanem beszámoltató jellegű. A hallgató beszámol saját tanulása eredményességéről, az anyagról a tanulás során kialakult egyéni véleményéről, s ezeket megbeszéli egy „külső” személlyel, a vizsgáztatóval. Nagyon lényegesnek tartom a szakmai elmélyülést azt, hogy a diákok ne csak a tankönyvet, az előadások tartalmát tanulják meg, hanem a tanár irányításával és saját érdeklődési körüknek megfelelő-

en mélyedjenek el a szakirodalomban, végezzenek önálló kutatásokat és így módon sajátítsák el egy-egy tudományág ismeretanyagát. En nagyon fontosnak tartom az irodalmi anyag tanulmányozását.

A vizsgán arról igyekezem meggyőződni, hogy a hallgató adott helyzetben hogyan tudja felismerni magát, és milyen alkalmazási készséget tanúsított adott problémákkal szemben. A tananyag egészéről igyekezem képet kapni, lemérve a hallgató elméleti tudását és gyakorlati érzékét.

Egyébként ezúton is szeretném hangsúlyozni, hogy ha bárkinek bármi problémája van a tananyaggal kapcsolatban, valamit nem ért, vagy részletesebben szeretne tanulmányozni bizonyos problémákat, keressen meg, mindenkinek szívesen segíték.

Szeledebb matematika?

Ha valaki elemezni akarná, hogy az évek során hányan és milyen okokból maradtak ki egyetemünkről, valószínűleg érdekes következtetésekre juthatna. Az első és egyik leg-érdekesebb megállapítás az i-hetne, hogy az egyetemről ki-maradtak döntő többsége a matematika nem megfelelő tudása miatt volt kénytelen ab-bahagyni tanulmányait...!

Társadalomtudományi egyetemről lévén szó, sokan és sokat vitatkoztak már arról, va-jon helyesen van-e ez így...?? A nagy többség számára a matematika az egyik legnehezebb tárgy, a matematika-vizsga az egyik lenehézben leküzdhető akadály egyetemi pályafutása alatt. Talán a leg-kétségbeesettebb, legdühösebb arcokat a matematika tanszék elötti folyosón, a legrosszabb érdemjegyeket a tanszék hirdetőtábláit láthatjuk az utó-bbi években. Sokan panaszko-dtak már egyes előadások ért-hetlenségére, monoton egy-hangúságára, egyes vizsgáztá-tók túlzott szubjektivitására stb.

Az elsők hamarosan első matekvizsgájukhoz közelednek, erről a vizsgáról ad előzetes tájékoztatást dr. Hegedűs Mik-lós, a tanszék oktatója.

Az idén más rendszerben fogjuk javítani a dolgozatokat.

Az írásbeli vizsgán 5 különböz-ő kérdést kell megválaszolni, amelyek között lesz elméleti és gyakorlati jellegű is. A kérdéseket előre meghatározott pontrendszer szerint fogjuk értékelni minden hallgatónál egyélesen. Mindegyik kérdést más tanár fog javítani az egész évfolyam számára, s így a vég-ső érdemjegy öt különböző ta-nár különböző értékeléséből tevődik össze. Ezzel a módszer-rel sikerül kizárni a hallgatók által esetenként kifogásolt szubjektivitást. A dolgozatokat még a vizsga napján javítjuk.

Milyen előzetes elvárások alapján állapították meg az értékelési normákat?

Aki a jegyzet és az elő-adások anyagát ismeri, és átlá-gos képességekkel rendelkezik hármast kaphat.

Miért van az, hogy a matekvizsgákon mindig különö-sen gyenge eredmények szüle-nnek? Az érdemjegyek döntő többsége egyes vagy kettes, s csak elvétve akad egy-két né-gyes esetleg ötös.

A gyenge eredmények egyik oka, hogy erre az egye-temre általában nem a mate-matika iránt érdeklődők je-lentkeznek elsősorban. Más-részt a hallgatók nagy részé-nél nincs folytonos felkészü-lés, márpedig a matematikát nem lehet kampányszerűen a vizsgára megtanulni.

Sokan kifogásolják, hogy monoton, unalmasak az elő-adások, pedig a matematika lehet nagyon érdekes is!

Lehetne valószínűleg ér-dekeesebb előadásokat is tartani, de akkor félt, hogy sokan túl könnyűnek vennék, félváll-ról kezelnék az anyagot... Másrészt viszont a lehetőségek itt is korlátozottak, rövid idő alatt sok embernek sok ismer-etanyagot kell leadni, s az is-meretterjesztő előadásokon na-gyobb anyag adható le. Inkább felsőbb évfolyamokon, kisebb csoportokban lehet megvalósít-tani azt, hogy a hallgatókat alkotó módon bevonjuk a problémák megoldásába, hogy közösen gondolkodva oldjunk meg feladatokat, s ha a lehe-tőségek bízottak én igyek-szem ezen utóbbi módszerrel élni.

Koncz János

A KOLLÉGIUMI MUNKÁRÓL

MINT A KÖZGAZDÁSZ 16. számában jeleztük a KDB cikksorozatát indít, amelyben megpróbáljuk elemezni a kollégiumi munkában jelenleg érvényesülő pozitív, illetve negatív tendenciákat; meghatározni a kollégiumi nevelés célját, formáit azokat a tényezőket, amelyek hátráltatják, akadályozzák a folyamat eredményességét. Az itt leírtak egyébként azonos a november 28-i KISZ-bizottsági ülés elé került anyaggal.

Napjainkban általában nem áll magas szinten az egyetemeken, illetve főiskolákon a kollégiumi mozgalmi munka, a kollégiumi nevelés. Egyetemünk kollégiumai ebből a tekintetben sajnos még az országos átlagot sem haladják meg. Sőt! Ez különösen azért furcsa és szembetűnő, mert egyrészt egyetemi KISZ-szervezetünk egyike a legerősebb KISZ-szervezeteknek az országban (KISZ KB Vörös Vándorzászlaja), másrészt; leendő közgazdászok már hallgató korukban jogosan várható el szűkebb környezetükben is politikai aktivitás, megfelelő társadalmi-közéleti tevékenység.

Sajnos, azt kell mondanunk, hogy az egyetemen eltöltött évek száma, s a kollégiumi aktivitás között fordított arányosság áll fenn.

Fakadnak problémák és bajok bizonyos objektív, gátoló tényezőkből is. Az állandó költözések, a nem egyforma felszereltség, illetve a szociális ellátottság valóban visszaható erőként értékelhető. Sohasem válhatnak azonban a tárgyi felszereltségek, maga az épület, a tartalmi munka meghatározójává. Mindig az ott élőknek az akarata, cselekvése a domináns, s nem pedig az a hely, ahol ez a közösség tevékenykedik.

A passzivitást, közömbösséget az ezt kiváltó okokra, viszonyokra kell visszavezetni. Az emberek sohasem önmaguktól válnak passzívvá, közömbössé, hanem a körülményektől, illetve attól a közegből, amiben élnek. A közömbösödéstől való elhídegetés, érdektelenség az adott közösség megnyilvánulásaira adott válaszként, reflexióként értékelhető.

EGYETEMÜNKÖN a hallgatók többsége nem kollégista. Ebből a szempontból kollégiumi mozgalmunk hátrányo-

sabb helyzetben van, mint azok a felsőoktatási intézmények, ahol a hallgatók zöme (80-90 százaléka) kollégista. Mégis kollégiumaink rendelkeznek azzal a lehetőséggel, potenciális képességgel, hogy nagyon sok téren meghatározzák a kollégisták, s ezen túl az egyetem összes hallgatóinak szakmai, politikai arculatát, hogy az egyetemi mozgalmi éleiben, KISZ-szervezetünkben, egyik döntő, befolyásoló tényező legyenek.

A közvetlen ismeretség, a jobb mozgathatóság, az együvé tartozás óriási erőt jelent. Az, hogy a hallgatók különböző országrészekből, illetve a társadalom különböző osztályából, rétegeiből jöttek, tág lehetőséget nyit a valóság és az elmélet bizonyos szembeállítására (a jó értelemben vett konfrontációra), a tájékozódásra.

Ha a munkás-paraszt származású hallgatók számát vizsgáljuk, azt látjuk, hogy a kollégisták között jóval nagyobb az arányuk, mint a nem kollégista hallgatókat, illetve az egyetem egészét nézve.

Összegezve tehát: a lehetőségek minőségileg és mennyiségileg is fokozottabban jelennek meg, mint az egyetem más területein. Ezzel szoros összefüggésben a kollégisták azok (a már említett okok miatt), akik rászorulnak a legtöbb lehetőség tudatos és maximális kihasználására.

A kollégiumok kapcsolódása az egyetem egészéhez elsősorban a KISZ-szervezeteken keresztül történik. A KISZ-szervezet azonban nem a kapcsolatot látja el, hanem egész tevékenységében benne foglalja a kollégiumi tevékenység. A kollégiumok tehát szerves részei az egyetemi KISZ-szervezetnek, részt vesznek annak a munkájában a célkitűzésektől kezdve a feladatok végrehajtásáig. Az igazi kollégiumi munka, tehát mint a KISZ-munka része, illetve az egész kollégiumi nevelés, mint az egyetemi nevelés egy része jelenik meg. Következésképpen a kollégiumi munkában jelentkező hibák, hiányosságok az egész egyetemi nevelés, illetve KISZ-munka hiányosságai.

Egyetemünkön, amikor a kollégiumok elé célokat tűzünk ki, feladatok meghatározását az egész egyetemen, s ezen be-

lül KISZ-szervezetünk céljával állandó szinkronban kell megtennünk, úgy, hogy a tartalmi és a szervezeti azonoságok mellett a különbségekre is ügyeljünk. A kollégiumokban folyó munka ne egyszerűen egy rosszul utántolt KISZ-munka legyen, hanem az adott, a kollégiumi sajátosságokból fakadó lehetőségekre támaszkodjon, ahhoz szorosan kapcsolódjon. A kollégiumoknak elsősorban azokat a formákat, módszereket kell megtalálni, melyekkel továbbfejleszhetők, megfelelő szintre emelhetők a sajátosságokból adódó lehetőségek.

NEZZÜK, MILYEN AZONOSSÁGOK és különbségek jelentkeznek egyetemünk KISZ-szervezetének és kollégiumainak kapcsolatában! Azonos: a nevelési cél, a szakmai-politikai elvárások, a KISZ-tagok aránya (döntő többség), többé-kevésbé a reszortterületek is.

Ezen tartalmi azonosságból fakadnak a következők: a kollégiumi bizottságok szerint fokozottabban kell, hogy jelentkezzen a KISZ-bizottságunk elvi és gyakorlati irányítása. A kollégiumi munka tervezését, végrehajtását a DB-k nem végezhetik KISZ-szervezetünk munkájától elszakadva. A végrehajtott bizottság alá rendelt Központi Diákbizottság az a szerv, amely a KISZ-bizottság, illetve a vb elvi útmutatásai, határozatai szellemében koordinálja, irányítja és ellenőrzi a kollégiumok munkáját.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kollégiumok a karoktól függetlenül tevékenykedhetnek. A jövőben fokozottabban kell törődni azzal, hogy a karok, illetve a kollégiumok programja, munkaterve is megfelelően összehangolt legyen, egymásra támaszkodjon.

A kollégiumi munka hiányosságának egyik oka a vezetők nem megfelelő felkészültsége. Mind a KISZ-bizottság, a vb-nek, mind a karoknak és az alapszervezeteknek ezek után nagyobb figyelmet kell fordítaniuk kéaderpolitikájukra. Választások előtt tudatos koordináló tevékenységre van szükség a különböző fórumok között. Ez azonban csak az egyik oldal. KISZ-szervezetünk minden szintjén, a gyakorlatban is érvényesíteni kell azt az elvet, hogy a kollé-

giumokban végzett munka ugyanolyan értékű KISZ-munka, mint az, amelyet az egyetemen belül végeznek.

Mint már korábban utaltunk rá, vannak különbségek is a KISZ-szervezetünk és kollégiumaink nevelő munkájában. Egyrészt a kollégium munkája önkormányzati (szorosan a KISZ-szervezethez kapcsolódva (de másrészt állami is). Különbség, hogy a kollégiumoknak még szociális jellegű is el kell látniuk. A kollégiumi nevelőtanárok közvetlenebb formában kerülnek kapcsolatba a hallgatókkal, s így nevelőtevékenységük is direkttebb. Továbbá, a kollégisták családjuktól távol élnek, s ennek hátrányos következményeit a kollégiumi közösségeknek kell ellensúlyozniuk, az egymás iránti felelősségérzet fokozásával, az összetartozás érzésének tudatos kialakításával.

Ezekből az — elsősorban — tartalmi különbségekből a vezetés kettős jellegű (állami és KISZ-irányítás) emelődik ki. Csak tudatosan, megfelelőképpen koordinálva lehet szinkronba hozni ezt a nagyon sokszor nem is ugyanazokat a részecskéket követő két oldalt. Véleményünk az, hogy a kollégiumi nevelés, illetve mozgalmi élet szempontjából alapvető jelentőséggel bír a KISZ-szervezet irányítása.

EHHEZ KAPCSOLÓDIK szorosan a kollégiumi pártirányítás, illetve annak helyzete a kollégiumokban. Úgy érezzük, hogy az indirekt (KISZ-en keresztül) formákon túl kollégiumainknak szüksége volna bizonyos területeken a direkttebb, közvetlenebb pártirányításra is. Jelenleg egyik kollégiumunkban sem működik, úgynevezett „pártaktívá”. A párttag kollégista hallgatóknak nagyon sokszor már sem idejük, sem energiájuk, sőt talán kedvük sem marad már a kollégiumokban tevékenykedni, pedig tőlük elsősorban az elvi irányítás terén várunk, illetve várnak a DB-k, az alapközösségek, s az egész kollégium segítségét. Személyre szóló agitációjukkal, megfelelő hozzáállással, bizonyos dolgok pártosabb szemzöngéből való megközelítésével, felbecsülhetetlen segítséget jelentenek az egész kollégiumi mozgalmunkban. Dobák Miklós KISZ-vb, kollégiumi felelős

A tanyától a kollégiumig

Nagy Huszain Tibor azok közé tartozik az első évfolyamon, akiknek már komoly feladatok, szép eredmények vannak a háta mögött. Jelenleg ő a törökbalinti kollégium diákbizottságának az agit-prop-titkára.

— Mit gondolsz, miért választottak meg?

— Nem tudom. Nem ismerem egymást. Volt a jelölőlistán 58 név, az enyémet érdekesnek találták.

— És hogyan kerültél a jelölőlistára?

— Nem ismerem a csoportot, amelyik jelölt, nem tudom, minek alapján került szóba a nevem. Később beszélgettem velem a jelölőbizottság és akkor előjött a múltam. Gondolom, ennek köszönhetem a bizalmat.

— Milyen volt a múlt?

— 1970 októberében lettem KISZ-tag. Alapszervezeti, majd VB szervező titkárként dolgoztam, majd megválasztottak az iskolai KISZ-vezetőség titkárának. Harmadikos koromban, a tanév elején lemondtam és a tanyákon kezdtem el dolgozni. Ott éltam eddig a tanyán, oda húzót a szívem.

Szóval itt a tanyán létrehoztuk a területi jellegű tanyai KISZ-szervezetet. Ez eleinte nem kapcsolódott semmilyen gazdasági egységhez, később lett az egyik termelőszövetkezet KISZ-szervezete.

— Miért volt erre szükség?

— Messze volt a falu, a művelődési ház, a klub, egymásra voltunk utalva. Két év alatt azok közül, akik beléptek hozzánk, nagyon kevesen mentek el — ezek is többnyire elköltöztek, tanulnak, vagy bevonultak katonának. Szervezetünk már az első évben „kiváló” minősítést kapott a járási KISZ-szervezettől. (Ezt kb. 130 alapszervezet közül 10-en kaptuk meg.)

— Hogyan érdemeltétek ki az elismerést, mit csináltak?

— Rengeteg társadalmi munkát végeztünk. Egy iskolában volt a „törzshelyünk”, itt megcsináltuk a tantermek és a mellékhelyiségek villamosítását.

A környék szokásai szerint rendeztünk hagyományos lakodalmat. 450-en vettek rajta részt. Tizenegy birkát vágtnak, volt birkapörkölt, vőfély, násznagy, menyasszony-kikérés,

nászménet, minden ami hozzá tartozik.

Igen jól sikerült a gyermeknap az úttörőkkel. Nagyszerű volt a kisserációk: 4-5 év nem nagy korkülönbség, meg egyébként is együtt nőttünk fel velük. Március 15-én ifjúsági napot tartottunk. Április 4-én pedig az egésznapos programot

fáklyás felvonulással zártuk. A fiatalok jöttek velünk, mint egy 180-an voltunk, mások csak néztek, hiszen ilyet eddig nem látott a falu.

— Ezek valóban nagyszerű, látványos akciók. De a mozgalmi munkának ez csak egy része.

— Valóban. Tagja voltam a községi csúcsvezetőségnek is, az igazi politikai munka ott folyt. Nagyszerű eredményeket értünk el, hogy a KISZ-szervezetnek súlya volt, bizonyos fókuszirányító szerepet töltött be a falu életében. Persze az más helyzet volt mint itt, anyagi helyzetből, hagyományokból fakadóan. Ez persze egyből lehetőséget adott a valódi politikálásra, nem kellett nagyon keresnünk a reális célokat. Az egész szervezetet magukénak érezték a fiatalok, hiszen ők hozták létre.

— Hogyan érzed ezt az egyetemen?

— Az a rossz, hogy még nem érzem. Kicsit távoli a KISZ, nem olyan közel fogható, mint a tanyán volt. Most próbálok rátalálni az egésznek a lényegére.

— Reméljük hamarosan sikerül!

Pál Katalin

Az árpolitika helye a gazdaságpolitikában

Beszélgetés Antal Lászlóval

(Folytatás az 1. oldalról)

árarányok, tehát meg kellene teremteni az árrendszer kétszintűségét.

Mindez, gondolom, elég bizonyíték arra, hogy az árpolitika továbbra is nagy fontossággal bír gazdasági mechanizmusunkban.

Vizsgolt egy kérdést az árrendezésekkel kapcsolatban nagyon világosan látnunk kell. Nevezetesen azt, hogy 1976-tól a KGST-árak is mozogni fognak, a külkereskedelmünk súlya gazdaságunkban növekszik — vagyis egyre jobban függünk a mozgó áráktól —, szerintem végképp le kell mondani arról az illúzióról, hogy egyszer a helyére tesszük az árakat, és a rendszer ezután kis korrekciókkal működőképes. Magyarul ma már biztos az, hogy a központi döntések árstabilizáló szabadságfoka nem akkora, mint amekkorának gondoltuk.

De egy szocialista gazdaság potenciális fölénye az árkedésben éppen úgy juthat kifejezésre, hogy az árrendezés egyszerre és összehangoltan, a lehető legkisebb népgazdasági feszültséggel és veszteségekkel megoldható.

— Mindez, amit elmondott, jelenti-e egyúttal azt is, hogy egy esetleges, a jövőben végrehajtandó termelői és fogyasztói árreform során az árképzés elvei is változatlannak maradnak?

— Először is, szó sincs termelői és fogyasztói árreformról. Nem terminológiai okokból vitatkozom, hanem azért, mert azt tudni kell, hogy az árrelv, nevezetesen az, hogy milyen alapokon képezzük az árakat, nem kell, hogy változzon egy ilyen feltételezett árrendezés esetén sem.

A magyar árrendszer ráfordításarányokból indul ki, illetve arra épül. A lényeg az — és itt a kapcsolat a szabályozórendszerrel —, hogy egységes elven értékelődnek a ráfordítások, amennyiben általános szabályok érvényesek a jövedelemelosztásra, amennyiben egységesek a devizaszervezők a szocialista és tőkés relációkban. Ez azt jelenti, hogy árrendszerünk egységes mércerendszerre épül fel, és ez hallatlanul lényeges, még akkor is, ha a széles körű és erősen differenciált preferenciák a gyakorlatban érvényesülő árakat számottevően eltérítik ettől a mércerendszer-től.

Továbbá hazai árrendszerünk vegyes árbázisra épül, tehát figyelembe vesszük a tőkés- és szocialistaimport-ráfordításokat is a hazai ráfordítások mellett, így azokon a területeken, ahol mindhárom reláció termel, ezeknek a súlyozott átlagára az ár, ahol pedig valamelyik reláció domináns, ott annak a piacnak az ára. Talán két példát is mondandók, a kőolajár vegyes árbázisú, a textilipari alapanyagok általában tőkés piaci árbázisúak.

Probléma itt akkor jelentkezik, ha mondjuk, elhatározzuk egy fejlesztést, és a pótlólagos erőforrások csak a „drágább” piacról szerezhetők be, ugyanakkor beföldön még a régebben kiszámított alacsonyabb áron kerül felhasználásra. Ez egyértelműen népgazdasági veszteséget jelent.

Az árak kialakításánál még figyelembe veendő két tényező: a piac értékítélete és az állami preferenciák.

A felsorolt három követelmény szerintem általában nem mond ellent egymásnak, mindössze egy közös egyeztetést jelent, olyat, amelyet a gazdaságpolitikának naponta meg kell oldania nemcsak az árak területén, hanem egyéb kérdésekben is. Természetesen konfliktus itt is keletkezhet, előfordulhat, hogy a három tényező élesen szembekerül egymással, például egy adott terület fejlesztése túlságosan drága — a piac szerint —, ekkor a struktúrapolitika, az állami preferencia meghatározó lehet, ha mégis úgy döntünk, hogy bővítsük az ide kerülő erőforrásokot.

— Valami ellentmondást mégis érzek az árbázis-szal kapcsolatban. Konkrétan azt, hogy ha fokozottá válik a világgpiac és a KGST mozgó árának érvényre jutása, a termelés — elsősorban tőkés piaci versenyképességének növelése, akkor nem szolgálhatná-e ezt jobban egy esetleges árbázis-változás. Gondolok itt arra, hogy nem kellene-e mérlegelés tárgyává tenni a világgpiaci árbázisra való áttérést?

— En a világgpiaci árbázist egy erősen el-túlzott dolognak tartom. Nagyon egyszerű, miért. Mert egy árrendszernek hosszabb idő átlagában mindig el kell ismernie a beföldi ráfordításokat, a kérdés csak az, hogy mennyire tudja az árrendszer terelni a társadalmilag szükségesnek minősülő ráfordításokat.

A világon egyetlen olyan ország sincs,

amelynek árrendszere alapvető mértékben elszakadna a beföldi ráfordításoktól, hiszen a struktúraváltozásnak időigénye, tehetetlensége van. Egy olyan struktúrapolitika, amely a világgpiaci ráfordítás és termelési arányokhoz való közelítést minden területen egy az egyben célul tűzi ki, eleve „halálra van ítélt”. A különböző gazdasági fejlettségű országokban eltérő a gazdasági szerkezet, eltérőek a termelési arányok, bizonyos területeken világgpiacra való közelítést képviselnek — illetve tudatosan nagy erőforrásokat koncentrálnak annak közelítésére, vagy a kivívott pozíció megtartására — míg más területeken ehhez a szinthez képest elmaradottnak kell lenniük. Az élvonal megközelítése csak a népgazdaság feltételeinek, fejlettségének megfelelő területeken lehet reális, gazdaságos törekvés. (Magyarország például nem gondolhat a világgpiacra való felzárkózásra olyan termékekkel, ahol alapvető kritériuma a gazdaságosság a sorozatnagyság — gépkocsigyártás például.) Ez adottság.

Ehhez vegyük hozzá azt, hogy minden országnak saját, karakterisztikus gazdaságpolitikája van, amely önálló beföldi fogyasztói preferenciarendszerrel rendelkezik, és a pilanatnyi komparatív előnyök mérlegelése mellett jelentős súllyal kell figyelembe venni a gazdaság irányításánál, szerkezetének alakításánál a jövőbeni komparatív előnyöket.

Ezt annak idején már Marx is leírta, bírálván Ricardót, ha minden úgy történe, ahogy Ricardó leírta a külkereskedelmi kapcsolatokat, akkor Portugália örökké borter-melésre lenne kárhoztatva.

— Vizsgolt azzal, hogy a világgpiaci árak változását csak lassan, fokozatosan engedjük érvényre jutni a gazdaságban, nem éppen a struktúraváltozás sebességét lassítjuk le, amely pedig alap-kérdés?

— De igen. A gazdasági szerkezet gyors vagy lassú változása tényleg döntő fontosságú. Erről az a véleményem, hogy ingyen semmit nem lehet elérni a szocializmusban sem. A gazdaság stabilizálását össze kell egyeztetni a struktúraváltozás szükségességének szempontjával, vagyis meg kell akadályozni, hogy ezek a folyamatok egy pillanat alatt, mintegy a „természeti erő” kényszerével éreztessék hatásukat. Sokkal nagyobb veszteségekkel, visszaesésekkel ment volna végbe a struktúra módosulása, ha például a világgpiaci árvaltozásokat azonnal, minden fokozatosság és tempó nélkül érvényesítjük. Tehát a visszaesést, úgy kerüljük el, hogy ez a kényszer a változtatásra kisebb, de így viszont lassabban is megy végbe. Ebben ter-

mésztesen van ellentmondás, de mi csak úgy üszönözhetünk egy struktúramódosulást, hogy az ne eredményezze a népgazdaság számottevő hányadának visszaesését. Szlektív-vebb központi eszközök kombinált alkalmazásával mondjuk, differenciált dotációkkal és különlevonásokkal próbáljuk meg a veszteséges területeket a struktúraváltozás fokozatos rákényszeríteni és nem azzal, hogy egyszerűen magára hagyjuk őket, történjen, ami történik.

A megoldás további eszköze az is, hogy a pótlólagos erőforrásokat más területeken hasznosítjuk. Mindez ellentétes szempontok kompromisszumos formában való megoldása — és a kompromisszum szót itt nem rossz értelemben használtam —, mert ha ez az összeegyeztetés nem valósul meg, akkor fölényünk sincsenek, ebből a szempontból a tőkésországgal szemben, ahol ezek a változások robbanásszerűen törnek utat, nagy veszteséget okozva. De természetes az is, hogy a változások elmaradása nem lehet „alternatíva”. Így a tudatosság előnye csak potenciális lehetőség maradna, amelyet nem tudnánk aprópénzre váltani.

— Van árrendszerünknek azonban még egy sok vitát kiváltó ellentmondása, mégpedig termelői és fogyasztói árrendszerünk egysíntűsége. Mi erről a véleménye, kell-e ezen a területen „lépni” esetleg?

— Ténykérdés: gyakorlatilag a világ összes országában kétszintű az árrendszer, hazánkban egyszintű. (Ami azt jelenti, hogy a termelői és fogyasztói árakat nagyjából azonos — de nem azt, hogy a konkrét termelői és fogyasztói árak azonosak.)

Ezt vezetni önéletrajzunkból, történelmi múltunkból lehetséges. A gazdaságpolitika, amikor a gazdasági struktúrában változásokat akar előidézni — beleértve természetesen a mikrostruktúrát is, amelyet egyetlen gazdasági vezetés sem tud teljes mértékben központi, „vezényelni”, általában gyakran módosítja a termelői árakat. Hogy ez miért emelkedő, és nem változatlan vagy csökkenő árszinten történik, ez elméleti és gyakorlati szempontból egyaránt világos és tisztázott kérdés.

Ezzel szemben a fogyasztói árak stabilitása sokkal inkább általános társadalmi preferencia. Pontosabban nem is egészen társadalmi preferencia, hanem egyrészt valóságos társadalmi igények, másrészt a szocializmushoz kapcsolódó bizonyos illúziók keveredése. Van benne társadalmi igény is, amely azonban nem elsősorban az árstabilitásra, hanem a fogyasztási lehetőségek változatlanására, illetve növekedésére irányul. De van benne

Legfőbb cél: a népgazdaság egyensúlyának biztosítása

Elkészült az V. ötéves terv törvénytervezete, amely decemberben kerül vitára és jóváhagyásra az országgyűlés elé. A terv kidolgozására olyan időben került sor, amikor a magyar népgazdaság — a korábbi időszakokhoz viszonyítva — nehéz helyzetben van, s amikor a népgazdaság fejlődése külső és belső feltételeinek lényeges változása — javulása a tervidőszakban sem várható.

Az V. ötéves terv bevezetésének fő előirányzatairól a népgazdaság fejlesztése 1976–80-ra tervezett fő tendenciáiról november 12-én az általános kar második pártalapszervezet taggyűlésén dr. Balassa Ákos az OT főosztályvezető-helyettese tartott tájékoztató előadást.

Az alábbiakban tartalmass és sokoldalú előadásának fontosabb gondolatait ismertetjük. A népgazdaság jelenlegi és még a következő tervidőszakban is továbbélő problémái a IV. ötéves terv időszakában alakultak ki, így az V. ötéves terv kidolgozásánál, amely ezeknek a problémáknak megoldására is hivatott, különös jelentősége van a népgazdaság 1971–75. közötti fejlődése, a IV. ötéves terv teljesítése elemzésének.

A IV. ötéves terv fő előirányzatainak teljesítése — az 1975. évi terv várható teljesítésével is számolva — alapvetően sikeresnek mondható a külön kiemelkedő, hogy a népgazdaság fejlődése valamennyi korábbi tervidőszak közül ebben az időszakban volt a legtervezetesebb.

A nemzeti jövedelem felhasználása kevésbé tervszerűen alakult mint a termelésé — a lakosság egy főre jutó realjövédelmé a tervezett mértékben (26 százalékkal) nőtt. A növekedés — az áremeléseket kompenzálva nominál jövedelem emelések következtében — a nomináljövédelmek magasabb szintje mellett valósult meg. Tervszerűen (18 százalékkal) nőttek a reálbérek, viszont a tervezettnél gyorsabban a szociális juttatások. A legkevésbé tervszerű fejlődés a felhalmozás területén ment végbe. A tervezett kismértékben túllépő növekedés jelentős ingadozásokon kereszt-

ül valósult meg: 1971-ben és 1974-ben — kedvezőtlen készletfelhalmozással párhuzamosan — a tervezett növekedés jelentős túllépése következett be, ami a népgazdasági egyensúly romlásához vezetett. Történelmi jelentőségű arányváltozás valósult meg a termelő és nem termelő beruházások között az utóbbiak javára (a nem termelő beruházások aránya az összes beruházások 21 százalékára nőtt). Ugyanakkor nem javult kívánt mértékben a beruházási tevékenység hatékonysága.

A népgazdasági egyensúly további romlásához vezetett 1974-ben a világgiazi árrányok számunkra — termelési és külkereskedelmi struktúráink következtében — kedvezőtlen változása. Export árunk 1974-ben 18 százalékkal, import árunk 40 százalékkal nőttek az ebből keletkezett árvesztés (és a kedvezőtlen készletfelhalmozás) következtében a nemzeti jövedelemtermelés és a belföldi felhasználás jelentős részét nem tudta fedezni. Ez a folyamat 1975-ben is folytatódott. Külkereskedelmi mérlegünk és fizetési mérlegünk tőkés és szocialista relációban egyaránt passzívra vált.

A külgazdasági feltételek változása miatti árvesztés az V. ötéves terv időszakában dollár viszonylatokban előreláthatólag kismértékben csökken, szocialista relációban azonban — a szocialista országok egymás közötti forgalmában alkalmazott árak képzésének sajátosságából adódóan — még tovább fokozódik, következőképpen a következő öt évben tartós árvesztéssel kell számolnunk. Nő a szocialista országokkal lebonyolított külkereskedelmi forgalmunk, ezen belül azonban nyersanyagimportunk lassabban nő mint az előző tervidőszakban.

Az V. ötéves terv fő feladatának, a népgazdasági egyensúly biztosításának megvalósítása egyrészt a belső erőből lehetséges.

A terv előírja, hogy 1980-ban a nemzeti jövedelem termelésének fedeznie kell a belső felhasználást. Ez nyilvánvalóan csak akkor érhető el, ha a nemzeti jövedelem

termelésének növekedési üteme a tervidőszak egészében magasabb, mint a belső felhasználás növekedési üteme és ha a belső felhasználás és a nemzeti jövedelem különböző fedező importot a közbeeső években hitelből finanszíroznunk tudjuk.

Mivel a tervidőszakban a termelésben foglalkoztatottak száma már csökken, a felhalmozás pedig lassabban nő, mint a nemzeti jövedelem termelése, minden korábbi tervidőszaknál hangsúlyosabban kerül előtérbe a fenti előirányzat megvalósítása érdekében a hatékonyság növelésének a követelménye. A terv itt számol azoknak a hatalmas tartalékoknak a mobilizálásával, amelyekkel az élő munka termelékenysége, az eszközkihasználás és az energiateljesítmény területén szembekerülünk.

A terv a belső felhasználás visszafogott növekedésével számol és az érinti a felhalmozást is, a fogyasztást is, és pedig oly módon, hogy ezek egyébként folyamatos növekedése lassúbb lesz a tervidőszak első felében, mint a másodikban. Ennek megfelelően lassul a reálbérek és reáljövédelmek növekedése.

A népgazdasági egyensúly biztosításának fontos feltétele, hogy az export — különösen tőkés, de szocialista relációban is — lényegesen gyorsabban növekedjen az importnál. Ez azonban csak a termelési struktúra mélyreható újításával érhető el.

A hatékonyság növelése, a tartalékok mobilizálása, a termelési struktúra átalakítása nagy erőfeszítéseket igényel a vállalatoktól és ennek szolgáltatása kell megváltoztatni a szabályozórendszerét is.

A népgazdasági egyensúly biztosítása 1980-ra öt év alatt — reális célnak látszik. Ugyanakkor ez szükséges is, mivel ennél rövidebb idő alatt az életszínvonal csökkenése nélkül nem volna megvalósítható, ennél hosszabb időn keresztül viszont a nemzeti jövedelem termelés és a belső felhasználás különbségének hitelekkel történő fokozása nem volna lehetséges.

(p. j.)

illúzió is, amely ahhoz kötődik, hogy a szocializmus képes racionálisan, korlátlanul kioldozni az ártermelés azon konfliktusait, amelyek végül is az emelkedő árszínthez vezetnek.

Igy tehát a termelői árak viszonylag gyorsabb növekedését nem követte a fogyasztói árak mozgása, és lényegében a két árszint mostanra nagyjából azonosra vált.

Az elméleti érv röviden az egyszintű árrendszer mellett az volt — elsősorban a mechanizmusreform idején —, hogy azzal, hogy a termelői árak viszonylag magas, tisztá jövedelmet fognak tartalmazni, jobban lehetővé válik a vállalatok közötti differenciálás. Ez a jövedelem szabályozási eszközökkel konzisztens rendszert alkotott volna.

— Milyen ellenérvet hozhatók fel az egyszintű árrendszer ellen, milyen hatásai vannak?

— Az biztos például, hogy ilyen árrendszerben eleve alulértékelté válik a munkaerő. Mivel a relatíve alacsony fogyasztói árszint mellett alacsony a bérszint.

Az is igaz, hogy a tisztá jövedelem jelentős hányada előbb realizálódik, mint a végső felhasználási termékek. Ebből az következik, hogy a pénzügyi rendszer az ellenőrző funkciót kevésbé tudja betölteni, mivel a pillanatnyi pénzügyi egyensúly nem zárja ki, hogy a gazdaságban az egyensúlyi feszültségek változásai fokozódjanak, a végtérmekek — amelyek a tisztá jövedelem jó részét már realizálták — esetleg nagy késleltetéssel, vagy veszteséggel értékesíthetők, rosszabb esetben pedig növekszik a készletfelhalmozás. Mindameltt nem elvi szükségesség, de gyakorlati realitás, hogy a termelői szférában realizált magas tisztájövedelem-hányad széles körűvé teszi a termelői támogatások, preferenciák rendszerét. Ennek következtében nehezen megítélhető az exporttermékek gazdaságossága.

— Végül maradt még egy témakör, amely talán leginkább nem közvetlenül kapcsolódik az eddigiekhez, de fontossága miatt kellene néhány szót ejteni róla!

— Ma már könyvtárirodalom szól az inflációról. Melyek a legfontosabb momentumai ennek a problémának?

— Egyéni véleményem szerint gyorsan fejlődő gazdaságban a pénzérték mérséklése, államilag szabályozott csökkenése gyakorlatilag elkerülhetetlen. Ez irányban hat a fogyasztói igények oldaláról a minőségi követelmények előtérbe kerülése, a termelési oldalról pedig a gazdasági szerkezet változása. A gyors növekedés az árnyok gyors változásával, a korábban egyensúlyban levő területeken az

egyensúly felbomlásával, új egyensúlyi arányrendszer kialakulásával jár. Nem szabad elfelejteni, hogy maga a műszaki-technikai fejlődés tesz gazdaságtalanná kapacitásokat, elavult termékeket. Mindezek a folyamatok akkor is, ha a gazdaság gyorsan, rugalmasan képes alkalmazkodni a megváltozott feltételekhez, bizonyos feszültségeket, egyensúlyhiányt okoznak. A pénzértékcsökkenés kézen tartható, mértékét a gazdaságpolitika képes meghatározni (elsősorban nem pénzügyi-technikai eszközökkel, hanem kiegyensúlyozott fejlesztéssel), de teljesen nem szüntethető meg az infláció anélkül, hogy a növekedés ne lassulna le.

Nagy előnyeink nem az árak merev szinten tartásában, hanem abban rejtenek, hogy a jövedelempolitikai eszközök koncentrált kézben tartása révén képesek lehetünk az árszínvonal-emelkedéssel párosuló árrányváltozásokkal szemben a realjövédelmek arányosabb emelkedését, az árváltozások igazságosabb ellensúlyozását biztosítani.

Már többször szó volt arról, hogy a termelői és fogyasztói áremelkedés bizonyos határok között elkerülhetetlen. De különösen a fogyasztói árak tekintetében ez társadalmi feszültségeket okozhat, és így eléggé kiterjedt preferenciarendszerrel tartjuk alacsonyan a fogyasztói árak egy részét (alapvető élelmiszerek, szolgáltatások jó része, tömegközlekedés, kultúra).

Legalábbis megkérdőjelezhető ezen preferenciák gazdasági és társadalmi racionalitása több szempontból is. Először, ha valaminek kétszeres lesz az ára, még mindig jobb, mint ha egyáltalán nem lehetne kapni. Másodszor a végső felhasználás túlzott preferenciarendszere nem képes helyesen informálni a termelőket. Harmadszor a fogyasztói árak preferenciáit nem mindig az alacsony jövedelmi rétegek élvezik, akiknek érdekében meghatározódtak. (Gondolok itt például a szolgáltatásokra.) Negyedszer pedig — és elsősorban a mezőgazdasági termékek preferálásával és a tartós fogyasztási cikkek diszpreferálásával függ össze — az ilyen típusú fogyasztói árrendszer, a fogyasztási struktúra korszerűtlenségére, megmerevedésére vezet.

Mindebből az következik, elképzelhető, hogy például a túl széles körű árpreferenciák helyett a jövedelempolitikai eszközökre kellene a hangsúlyt helyezni a fogyasztási lehetőségek tudatos irányításánál. Ez is arra figyelmeztet, hogy az árpolitika csak objektíven meghatározott funkciók betöltésére alkalmas.

Ujvári József

TDK — témajegyzék

az 1975–76-os évre

TDK-ra jelentkezni a tanulmányi felelősökön keresztül, vagy a tanárkének lehet. Olyan témából is lehet dolgozatot írni, amely nem szerepel a témajegyzéken, de ehhez is kérjétek a szaktanárok segítségét.

A jövő tanévi konferenciára jelentkezni május 1-ig lehet, a dolgozatok beadási határideje 1976. szeptember 27. Jó munkát kíván a TDK-tanács!

II. RESZ

AGRÁRKÖZGAZDASÁGI TANSZÉK

— A korszerű matematikai módszerek felhasználása a mezőgazdaságban (12., 13., 18., 19. és a 16. pontban megjelölt témák) (dr. Csáki Csaba).
— A hatékonyság kérdése a mezőgazdaságban (1., 10., 15. pontban megjelölt témák) (dr. Behlendi László).
— A jövedelemelvonási rendszer, árkereskedés, biztosítási rendszer a mezőgazdaságban (3., 4., 5., 9., 14. témák) (dr. Varga László).
— Készletgazdálkodás a mezőgazdaságban (2., 8., 11. témák) (dr. Kostyálov, dr. Sebestyén Mária).

— Az élelmiszer-gazdaság kérdései (6., 7. témák) (dr. Forgács Csaba).
1. A mezőgazdaságban felhasznált élő- és holmunka hatékonyságának közgazdasági problémái.
2. A termeléshez lekötött álló- és forgóalapok megtérülése a mezőgazdaságban.
3. A mezőgazdaságban alkalmazott jövedelemelvonási rendszer, a nettó és bruttó jövedelemérdekeltesség összefüggései.
4. A mezőgazdaságban felhasznált termelőeszközök és a mezőgazdasági termékek árának aránya Magyarországon és nemzetközi összehasonlításban.
5. A különböző földjárdék szerepe az árkereskedésben a jövedelemelvonási rendszerben.
6. Az élelmiszeripari termékek korszerű fogyasztói törítésének feltételei.

7. A területi tervezés és az élelmiszer-gazdasági termelés területi elhelyezkedésének problémái, ennek közgazdasági szótörvényrendszer összefüggései, valamint a területi tervezés döntési rendszere az új gazdaságirányítási rendszerben.

8. A forgóeszköz-készlet normalizálására alkalmazható módszerek.
9. Az állami gazdaságok biztosítási rendszerének értékelése, további fejlesztési lehetőségei.

10. A beruházások gazdaságosságának és hatékonyságának vizsgálatai módszerei.

11. A termelési költségek optimalizálási lehetőségei az állami gazdaságokban.

12. A műtrágyafelhasználás hatékonyságának elemzési módszerei.
13. Az állami gazdaságok jövedelemelvonási rendszerének értékelése, azonosítása a termelőszövetkezetekkel, továbbfejlesztési lehetőségei.

14. Az élelmiszeripari termékek előállításának gazdasági és jövedelmiségi kérdései.
15. A korszerű üzemi- és munkaszervezet kialakításának módszerei.
16. A mezőgazdaságban alkalmazott termelői árrendszerek közgazdasági problémái.

17. A korszerű matematikai módszerek felhasználása a mezőgazdasági termelés területén.
18. Szimuláció a mezőgazdaságban. Ezenkívül felhívjuk a hallgatók figyelmét, hogy a szakszeminárium témájukból, illetve azon túl bármilyen témából írhatnak TDK-dolgozatot, konzultációs lehetőséget a Tanszék biztosít.

KÜLKERESKEDELMELI TANSZÉK (1976-os évre)

— A diszkrimináció a tőkés külkereskedelemben (dr. Huszár Ernő docens).

— A kelet-nyugati kereskedelem szerepe a magyar gazdasági életben (Radó László docens).

— Az exportorientált gazdaságpolitika erősödése a hetvenes években a francia, illetve olasz gazdaságban (Fáyné dr. Péter Emese adjunktus).

— A KGST intern kereskedelem meghatározói, helyzete, mechanizmusa (dr. Szegvári Iván tanársegéd).

— A nemzetközi fizetési forgalom egyensúlyi problémái, valamint a nemzeti árpolitikák koncepciói közötti összefüggések (Lőrincné dr. Istvánfy Hajnal adjunktus).

— A szocialista országok devizagazdálkodási rendszere és a deviza monopólium funkciójaiban végbenemő változások (dr. Lantos Imre adjunktus).

— Hazánk részvétele a nemzetközi licenca és know-how kereskedelemben (Mádi Csaba adjunktus).

— A piacutáni sajátosságai és szerepe a szocialista országok intern kereskedelmében (Pataki János adjunktus).

— A külkereskedelmi állami monopóliumának hatása a külkereskedelmi szervezetre és irányítására (Somogyiné dr. Hegyi Anna adjunktus).

— A kockázatok szerepe a külkereskedelmi ügyletekben és az ellenük való védekezés lehetőségei (Sipos Zoltán gyakornok).

PEDAGÓGIAI TANSZÉK

Nevelésmódszertan:
— A motiváció szerepe a nevelő-oktatómunka folyamatában, különösen tekintettel a kereskedelmi és közgazdasági szakközépiskolákban folyó nevelőmunkára.

— A funkcionális szerepe a személyiségjegy kialakulásában (az aktivitás szerepe a személyiség fejlődésében) (Juhász Ferenc tanársegéd).

Didaktikából:
— A polgári idealista tendenciák leküzdése az oktatás gyakorlatában és elméletében.

— Az oktatás hatékonyságának kritériumai a korszerű szocialista oktatás gyakorlatában.

— A tanulási teljesítmény elemzésének és mérésének problémái.

— A korszerű oktatás eredményeinek felhasználhatósága a fizikai dolgozók gyerekei tanulásiának segítésében. (dr. Balázs Béla egyetemi docens).

Lélektanból:
— A nevelés egyes módszereinek lélektani megközelítése (normatíva formális, gyakorlati, ellenőrzés és értékelés pszichológiai vonatkozásai). (Orsz. Lajosné egyetemi adjunktus).

GAZDASÁGTÖRTÉNETI TANSZÉK (működő TDK-i)

— Az ipari forradalom összehasonlító vizsgálata (Oroszország, Németország, Japán) III. éves hallgatók részére. (Szerényi T. Iván).

— Kereskedelem-történet a XIX.–XX. században (Csató Tamás) (meghirdetett TDK-k).

— A polgári demokratikus forradalom és a Magyar Tanácsköztársaság gazdaságtörténete.
— A mezőgazdaság és a parasztság története Magyarországon a két világháború között. (Szuhaý Miklós).

— Szocialista gazdasági fejlődés Magyarországon (Szakács Sándor)

KÖZLEKEDÉSGAZDASÁGTAN TANSZÉK

— Fuvarozás a közlekedésben, különös tekintettel a gépjárműközlekedésre. (dr. Péterfi János).

— Munkaerőgazdálkodás a közlekedési vállalatoknál (dr. Andrásovits Klára).

— Gazdaságossági számítások a közlekedésben (dr. Kovács Ferenc).

— Az operációkutatás alkalmazása a közlekedésben.
— Menetrendszertervezés a közúti személyszállításban (dr. Hell János).

IPARI ÜZEMSZERVEZÉSI TANSZÉK

— Az irányítási centralizációja és decentralizációja az iparvállalatoknál.

— Kis- és közepüzemek irányítási rendszerének sajátosságai (dr. Varga Sándor).

— Vállalati folyamatok szervezésének módszertani problémái.
— Modellezés a vállalati szervezésben.

— Az iparvállalati termelőegységek belső érdekeltiségi rendszerének szervezése (dr. Marosi Miklós).

— Az iparvállalati szervezet kialakításának és továbbfejlesztésének útjai.

— A szervezési színvonal mérési módszerei az iparvállalatoknál (dr. Roóz József).

— A szervezési részleg működésének kérdései az iparvállalatoknál.

— Vezetési rendszerek (dr. Kovács Sándor).

— Iparvállalati szervezési tervezésének a szervezésfejlesztési programok, a szervezési koncepciók kidolgozásának kérdései.

— Az V. ötéves terv kialakításának elvi- és módszertani problémái az iparvállalatoknál (dr. Németh András).

— A műszaki és adminisztratív alkalmazottai létszámnormatívák kidolgozása módszerei az iparvállalatoknál.

— Hálós programozási módszerek alkalmazása a vállalati munka meghatározott területén. (dr. Mészáros Tamás).

— A vállalati anyaggyártó szervezeteinek egyes kérdései.

— Korszerű szervezési módszerek alkalmazása az anyaggyártó-kódos folyamatban (dr. Márton Ferenc).

— Termelésirányítási funkció továbbfejlesztése az iparvállalatoknál (dr. Bodnár Pál).

SZÁMÍTÁSTECHNIKA TANSZÉK

— Termelésprogramozási eljárások (dr. Békési Gábor).

— Számítógépek alkalmazása a közlekedésszervezésben (Dizendy L.).

— Film-kezelési technikák, adatbázis rendszerek (Budavári Elemér).

— Képszámitógépek adatfeldolgozása (dr. Krafft Walter).

— Fordítási programok írása (Krafft Walter).

— Információelmélet gazdasági alkalmazása (Kiss Imre).

IPARI TECHNOLÓGIAI ÉS ÁRUISMERETI TANSZÉK

— A kőolaj műszaki-gazdasági kérdései.

— A környezetvédelem műszaki-gazdasági kérdései (dr. Bikics István tanársegéd).

— A takarmányozás kemizálása.

— Növényvédőszer (dr. Bolitzár Pálné adjunktus) (már működő diákkörök).

— Fehérjék gázkrmatográfiai analízise (dr. Mészáros Mimi docens TTK).

— Háztartásvégipari termékek definícióját anyagának vizsgálata (Kecskeméti László KERMI).

— Töltőanyagok hatásának vizsgálata expogiranták szilárdítási tulajdonságaira (Kerekes Sándor tanársegéd).

— Munkatudományi tanszék

— A munkaerő mobilitása és szerepe a foglalkozási struktúra alakulásában.

— A technikai fejlődés hatásai a munkaerőstruktúra változására.

— A vállalati jövedelempolitika és belső érdekeltiségi rendszer.

— A kereseti arányok alakulása hazánkban, és ennek tényezői.

— Az ifjúság gazdasági aktivitásának meghatározó tényezői.

— Az oktatási rendszer struktúrája és a társadalmi gazdasági fejlődés.

— A nők gazdasági aktivitását befolyásoló tényezők.

— A munkaerőtervezés módszertani kérdései.

— Az idős foglalkoztatásának problémái (dr. Késedi Ferenc).

— Feherjék gázkrmatográfiai analízise (dr. Mészáros Mimi docens TTK).

— Háztartásvégipari termékek definícióját anyagának vizsgálata (Kecskeméti László KERMI).

— Töltőanyagok hatásának vizsgálata expogiranták szilárdítási tulajdonságaira (Kerekes Sándor tanársegéd).

— Munkatudományi tanszék

— A munkaerő mobilitása és szerepe a foglalkozási struktúra alakulásában.

— A technikai fejlődés hatásai a munkaerőstruktúra változására.

— A vállalati jövedelempolitika és belső érdekeltiségi rendszer.

— A kereseti arányok alakulása hazánkban, és ennek tényezői.

— Az ifjúság gazdasági aktivitásának meghatározó tényezői.

— Az oktatási rendszer struktúrája és a társadalmi gazdasági fejlődés.

— A nők gazdasági aktivitását befolyásoló tényezők.

— A munkaerőtervezés módszertani kérdései.

— Az idős foglalkoztatásának problémái (dr. Késedi Ferenc).

— Feherjék gázkrmatográfiai analízise (dr. Mészáros Mimi docens TTK).

— Háztartásvégipari termékek definícióját anyagának vizsgálata (Kecskeméti László KERMI).

— Töltőanyagok hatásának vizsgálata expogiranták szilárdítási tulajdonságaira (Kerekes Sándor tanársegéd).

— Munkatudományi tanszék

— A munkaerő mobilitása és szerepe a foglalkozási struktúra alakulásában.

— A technikai fejlődés hatásai a munkaerőstruktúra változására.

— A vállalati jövedelempolitika és belső érdekeltiségi rendszer.

— A kereseti arányok alakulása hazánkban, és ennek tényezői.

— Az ifjúság gazdasági aktivitásának meghatározó tényezői.

— Az oktatási rendszer struktúrája és a társadalmi gazdasági fejlődés.

— A nők gazdasági aktivitását befolyásoló tényezők.

— A munkaerőtervezés módszertani kérdései.

— Az idős foglalkoztatásának problémái (dr. Késedi Ferenc).

— Feherjék gázkrmatográfiai analízise (dr. Mészáros Mimi docens TTK).

— Háztartásvégipari termékek definícióját anyagának vizsgálata (Kecskeméti László KERMI).

— Töltőanyagok hatásának vizsgálata expogiranták szilárdítási tulajdonságaira (Kerekes Sándor tanársegéd).

— Munkatudományi tanszék

— A munkaerő mobilitása és szerepe a foglalkozási struktúra alakulásában.

— A technikai fejlődés hatásai a munkaerőstruktúra változására.

— A vállalati jövedelempolitika és belső érdekeltiségi rendszer.

— A kereseti arányok alakulása hazánkban, és ennek tényezői.

— Az ifjúság gazdasági aktivitásának meghatározó tényezői.

— Az oktatási rendszer struktúrája és a társadalmi gazdasági fejlődés.

— A nők gazdasági aktivitását befolyásoló tényezők.

— A munkaerőtervezés módszertani kérdései.

— Az idős foglalkoztatásának problémái (dr. Késedi Ferenc).

— Feherjék gázkrmatográfiai analízise (dr. Mészáros Mimi docens TTK).

— Háztartásvégipari termékek definícióját anyagának vizsgálata (Kecskeméti László KERMI).

<

A kubizmus atyja: Kmetty János

86 éves korában elhunyt a magyar képzőművészet egyik legegyszerűbb életművét létrehozó mestere: Kmetty János, akit a magyar kubizmus atyjaként emlegettek már életében is. Művészetéről viszonylag mégis keveset tudunk, mert mint annyi más esetben, könyvtudásunk, mű-

vészeti folyóiratunk vele, életművével fáziskéséssel és alig-alig foglalkozott csupán. Jelenlétét, hagyatékát tehát végre most kellene értékelni, összeszedni, a — szakmai körökben — köztudottan jelentős eseményeken, műveken is tüllépe.

Mestere Ferenczy Károly volt, majd egy évet Párizsban töltve itthon a leghaladóbb művészeti mozgalomhoz, az aktivizmushoz csatlakozott. 1912-ben történt mindez, amikor a kor kulcsképeként, a Kmetty-féle világkép egyszerű, de nagyon határozott megnyilvánulásaként megrajzolta az itt közölt önarcképet. (Szépen elemezhetően, tudatos szerkesztettséggel épül a kép kompozíciója és szimbólumrendszerre egyaránt. Nem akarom itt elemezni, maga a művész megette ugyanis ezt. Önarcképe című írásban, amely 1922-ben jelent meg a Műbarát című lapban.) Kmetty az aktivista művészek társaságában a haladás elkötelezettje lett. (Kassák, Uitz, Nemes-Lampérth barátai közelségében), a 19-es forradalom idején a Tanácsköztársaság mellé állt, plakátot is készített. A 20-as évek elején alakuló KUT (Képzőművészek Új Társasága) alelnöke lett, s Derkovits, Dési Huber mellett a két világháború közötti magyar művészet jelentős, humanista vezéralakja volt. Művészte soha nem vált direkt politikai agitációra alkalmas, s talán ez tette, hogy bár a felszabadulás előtt és után egyaránt tanított a Képzőművészeti Főiskolán, mégsem vált igazán közkeletű alkotóvá. Fenntartósként kezelte jellemének puritán konoksága miatt is, amelylyel a bárhol felfedezett hibára hívta fel csendesen, de keményen a figyelmet.

Az 1912-es önarcképén kitapintható kubista indíttatása, azaz a természeti motívumok mértani formákra való visszavezetése, egész életművét meghatározta.

1968-ban küldte számomra az itt közölt második önarcképet. Elettében a csendélet mellett az önarckép volt másik fő témája, s ez túl bizonyos rutinszerű megnyilvánulásokon, azt is eredményezte, hogy önarcképein a kor változása, több, mint fél évszázad történelmi alakulása követhető nyomon. A későbbi önarcképén már nem az a bátor, fiatal erejében bizó, elhivatottságának tudatában szinte arisztokratikus gögös művész, mint amilyenek az 1912-es grafikáján látjuk, hanem lágyabb tekintetű, háttérbe húzódon szerény alkotó, aki azonban megtartotta kemény és tiszta jellemét. Ez utóbbi vonást nagyobb formákkal, foltokkal épülő rajzának szerkesztésével érzékelteti. Szerénységét mutatja, hogy itt már nem övé a főszerep, nem ő tartja kezében a világot je-

lentő almat, hanem őt fogja keretbe a tükör, s így jelenléte a képen csak attételeseleg meglevő valóság. Tekintete mégis reánk esik, s ez hajdani befeléfordulásánál, művészetcentrikus szemléleténél egy emberibb, közvetlenebb szemléletmódot mutat. A fő hangsúly a virágon van, szerkesztileg ez a kép középpontja. A viszonylagosan lágy kontúrokkal rajzolt szirmok a környezet szögletességével szemben hangsúlyozzák a művészt, a kompozíció érzelmi gazdagságát. A kép szerkesztéséről csupán annyit: az egyes területeket egymásba sötétebb, világosabb sávok vezetik át. A jobb felső sarokból indított sugaras kompozíciót e sávok segítségével úgy osztja a művész, hogy a középpő szűkben a háttérbe húzódó, mégis legfontosabb elem, a világos arcrész kerül, míg a sávok fölött, a bal felső részben a virág feje az egyetlen motívum. Szimbolikusan értelmezhető, finom utalás ez. Szükszavú volt társaságban, s grafikai lapjain egyaránt. Így alkotott reemeket egy tenyérnyi papíron is.

Chikán Bálint

Kiállítás a klubban

mondja Judit —, hogy az rajtam kívül másnak is örömet okozzon...! Nagyon kérek mindenkit, írja be a vendégkönyvbé, ha tetszettek neki a kiállított képek, írja be, ha a látottakat bármilyen pozitív vagy negatív érzelmeket kiváltottak belőle.

A kiállítás első látogatói közül „profinak” számít Horváth István, a Képzőművészeti Főiskola festő szakos hallgatója.

— Néhány mondatban kérlek mond el véleményed a látottakról.

— A kiállítás többféleképpen hatott rám. Tetszett a színek megkapó alkalmazásának képessége, a formák kidolgozottsága. Értéknek tartom a képekben, hogy érett, helyenként filozofikus mélységű tartalommal rendelkeznek, és az előadás módjait technikailag is elég pallórozott.

Fenti néhány sor nem bírálólat vagy értékelés akart lenni, hanem csupán „étvágygerjesztő”, csupán felhívás arra, hogy menjünk el a klubba, nézzük meg a képeket, és utána kialakítsa saját álláspontunkat, Judit kérésére írjuk be észrevételeinket, dicsérő vagy elmarasztaló véleményünket a vendégkönyvbé!

Koncz János

Jubileum

29-én, szombaton este az aulában a „Gaudeamus igitur” hangjai jeleztek egyetemünk kórusa jubileumi koncertjének kezdetét. A széksorok megteltek, az ünneplő közönség nagy részét a régi kórustagok alkották, akiknek jó alkalom volt ez a koncert, hogy újra találkozzanak, megbeszéljék, ki mit csinál, hogyan él.

A bevezető dal után Gondí József, egyetemünk rektor-helyettese köszöntötte a kórust fennállásának 25. évfordulója alkalmából, majd röviden megemlékezett a kórus pályafutásáról, a jelentősebb eseményekről, az elért sikerekről és köszönetet mondott mindazoknak, akik munkájukkal hozzájárultak a szép eredményekhez.

Az Oktatási Minisztérium képviseletében Pálmai Kálmán főosztályvezető-helyettes kívánt további jó munkát, majd „Miniszteri dicséretet” adott át a kórus öt kiváló tagjának: Fekete Gyulának, Józsa Editnek, Kiss Györgyinek, Kiss Istvánnak és Varjas Pálnak.

Az egyetem ajándékait Gondí József nyújtotta át a kórus két karnagyának, Szári Mihálynak és G. Horváth Józsefnek. Odaadó, lelkes munkájáért szintén egyetemi kitüntetésben részesült Dévai Péter, Fazekas Ildikó, Ghasán Aref-El-Tifáé, Imrényi Miklós és Újhelyi János.

A KISZ-szervezet oklevelét Veres Pál, egyetemünk KISZ-titkára adta át a kórusnak.

Szenay Márta

„A szocialista nevelésért”

„A szocialista nevelésért” című filmsorozat egyike legnagyobb filmélményeimnek.

Mit rejt eme izgalmasnak éppen nem nevezhető cím? A Balázs Béla Filmstúdió öttagú rendezőkollektívájának — Dárday István, Mihályfy László, Szalai Györgyi, Vitézy László, Wilt Pál — új ötrészes dokumentumfilmjét.

„Fontosnak tartjuk, hogy a filmek ne különleges heizyetekeket vizsgáljanak meg és ne szimbolikusan szóljanak egy általános problémáról, hanem átlagosnak mondható területeken konkrét, elemző, valószínűsítő munkát végezzenek” — vallják a film alkotói, akiknek ezúttal nemcsak a társadalmi szerepeket, hanem gyakran az ezeket „ját-szó” embereket is sikerült megmutatniuk.

A sorozat főhőse egy ötgyermekes pedagóguscsalád. Az apa így mutatja be családját a filmben: „A családban én voltam az első írástudó... hát az én családomban is, meg a feleségem családjában is mi vagyunk az első pedagógusok; a mi gyerekeink közül aztán már az öt gyermekem közül négy erre a pályára ment, meggy vagy akar menni. A legidősebb lányom már végzett a sárospataki tanítóképzőben, és ő most Salgótarjánban tanít.

A következő fiam, ő most huszonkét éves, most a debreceni egyetemen matematika-fizika szakon, szintén tanárnak készül, az utána következő lányom, Kati, aki az egri főiskolát végzi most magyar-ország szakon, harmadéves. És a negyedik lenne az Agnes lányom, aki most áll felvételtől, és hogyha sikerül a dolog, akkor ő lesz a negyedik a gyermekeim közül, ő lesz a hatodik pedagógus családjunkban. Az ötödik, a Tibor fiam, ő az, aki a gyermekeim közül nem erre a pályára megy, ő másodéves ipari tanuló, esztergályos.”

Az eddigiekből talán még úgy tűnhet, hogy ez a film csak a tanároknak szól. Véleményem szerint azonban jóval több ennél. Több azért, mert mint az igazi tudomány, izgalmas a szó köznapi értelmében is, vagyis jelen esetben nemcsak a tanárok számára: s több azért is, mert a problémák terjedelmükben és mélységükben is túlnőnek az oktatás belső problémáin.

Végignézzve a filmeket — amelyek az alsótagozattól a főiskolai tanárképzésig, a szakmunkásképzéstől a mar-

Az egyetem Kulturális Bizottságának elismeréseként könyvtárványt kapott Laubasson Gabriel, Nemes Sarolta, Bamberger Anna, Kézér Ilona, Sajcz Mária, Herczeg Katalin.

A jutalmak, kitüntetések átadását ünnepi hangverseny követte, amelyen egyetemünk kórusa mellett szerepelt Emődi Györgyi vezetésével a Semmelweis Orvostudományi Egyetem énekkara, Szári Mihály vezetésével a Csepeli Munkásotthon kórusa és a Belügyminisztérium szimfonikus zenekara.

A vendégek szereplésén túl maradandó élményt nyújtott egyetemünk énekkara. Legszébben Händel: Jöjj áldott béke, Bárdos: Hajnali dal és Lassus: Super Flumina kórusműve sikerültek. A hangversenyt a három kórusból alakult egyesített kórus és a BM zenekar közös műsora zárta.

A koncert után az ünnepség a KISZ-klubban folytatódott. A kórus fennállásának 25. évfordulója alkalmából gratuláltak és további jó munkát és sikereket kívántak a KISZ Központi Művészegyesület énekkara és a krakkói Dominanta kórus képviselői.

A jól sikerült estnek egyetlen negatívuma, hogy az egyetem hallgatói közül alig akad néhány érdeklődő. A szép koncert és a hangulatos klubest méltó megünneplése volt a negyedszázados évfordulónak.

Szenay Márta

xista esti egyetemig sokféle iskolatípus tanóráját mutatták be —, meggyőződésemem vált, hogy egész oktatási rendszerünkre jellemző az a koncepció, miszerint a szocializmus a harmonia társadalma. Ez viszont nemcsak hogy nem igaz — de akárcsak az „Istenni színjáték” „Paradicsom”-jelenete —, hallatlanul unalmas is. E felfogás maximum jó és rossz ellentétét engedi meg.

Például egy világnézetórán, amikor arról beszélnek, hogy a tanácsjag feladata a közönség érdekeinek képviselete, a tanár is érzi, hogy nincs meg a kötés a megfogalmazott elv és annak gyakorlati tartalma között, s ezt úgy próbálja létrehozni, hogy felteszi a cinikus kicacsintó kérdést: „Es vajon mindig megteszik ezt a tanácsjagok?” S a gyerekek válasza: „Hát ez lenne a feladatuk...”

Az oktatásban erkölcsi kérdéseknél merülnek fel anyagi-társadalmi kérdések, s ez menthetetlenül magának az erkölcsnek válságát okozza. Nincs társadalmi viszonyoktól független erkölcs, s ha az „oktatott világnézet” a valóság között nincs összhang, ez a világnézet értelmetlen. Ha az eszmény megvalósíthatatlan, érthető reakció minden eszmény elvetése. Márpedig ez legalább akkora baj.

„Minden társadalomnak olyan az iskolája, amelyet megérdemel” — írja Tánzos Gábor az Élet és Irodalomban. Tudjuk, hogy a szocializmust nemcsak harmonikusnak oktatták, de annak is képzelték sokáig. Az új gazdasági mechanizmus okai és következményei ékesen bizonyították a harmonia-elv tartatlanságát, vagyis ez a társadalom ennél már jobb iskolát érdemel. De azért ne képzeljük, hogy sokkal jobbat. A „Jobb” megalkotása már a mi feladatunk is lesz. Ehhez magunkban is sok mindent tisztázni kell. Ne feledjük, minket is ez az iskolarendszer nevelt és nevel.

Fontosnak tartom ezt a filmsorozatot. A pedagógusok továbbképzéséhez már felhasználják, azt hiszem, a mi tanárszakosaink számára is szükséges lenne. Sőt, tovább megyek — ez már az eddigiekből is következik — az egész egyetem hasznát venné. A filmet bármely iskola kikölcsönözheti, vitavezetőt biztosítanak. Rajtunk a sor.

Karsai Gábor

Előszó

„Magyarországon 80 ezer elmebeteg tartanak nyilván, a kórházak elmeosztályain körülbelül nyolcezer ágygal rendelkeznek, tehát minden tízedik beteg részesülhet aktív kórházi kezelésben (az Egészségügyi Minisztérium Statisztikai Jelentései szerint 1938-ban 7001, 1972-ben 8371 volt az ágyak száma).”

„Az elmebetegeket ápoló szociális otthonokban szakorvos alkalmazását nem tartják szükségesnek, bírói szemle (az esetleges panaszok kivizsgálására) nincs, a beutaltak lakását — ha volt nekik — elveszik, az otthonok közvetlen felügyeleti szerve, a tanácsok szociálpolitikai osztálya, egyúttal a beutalás jogát is gyakorolja.”

„Az ötvenes években szervezett otthonok élén »egészségügyi közpáder«, az intézetvezető áll, akinek az orvos — egyetlen elmebetegeket ápoló szociális otthonban Szentgottárdon alkalmaztak főállásban elme szakorvost — alárendelt beosztottja. Az orvosi teendőket főként napi kettő-négy óras mellélfoglalkozásban alkalmazott körzeti orvosok látják el.

Az otthonokba beutaltak jogi helyzete tisztázatlan: betegek-e vagy szociális gondozottak? Valójában elmebetegek, akikre az aktív elmeosztályokon kezelt embereket védő jogszabályok nem vonatkoznak. A szociális gondozottakat megillető jogokat azért nem élvezhetik, mert elmebetegek, akik nem képesek arra, hogy saját sorsukat és jövőjüket illető kérdésekben döntsenek.”

A fenti megdöbbentő tények Hajnóczy Péter: „Elkülönítő” című interjúorozatának bevezetőjéből valók — Valóság, 1975/10. Maguk a riportok nem kevésbé hátborzongatóak. Olvashatunk egy intézetvezetőről, aki orvosi képesítéssel nem rendelkezik, de a „renitens” betegeknek injekciókúrát rendel el, Magabiztosan nyilatkozik a betegekről, az intézetbeli munkatársait tagjai közül válogatja, szó kerül egy egészséges emberről, aki tizenkét évig kényszerűségből volt az otthon lakója és így tovább. Megtudjuk, hogy Hajnóczy értesítette az egészségügyi minisztert az ominózus szociális otthonban uralkodó helyzetről. Szóbeli tájékoztatás után 1974 októberében az ügyet a minisztérium „szükséges intézkedések” megtevése után lezárta. A riport elolvasása után kevés fantázia kell ahhoz, hogy az ember feltételezze: az intézetvezető példátul továbbra is megmaradt posztján...

Hajnóczy Péternek egyébként ez év nyarán jelent meg első novelláskötete: A fűtő. A könyv első része néhány kifutó írást tartalmaz, s ezt azért említem éppen itt, mert a novellák nagy részében a vezérmotívum a (társadalmi) rendbe való beilleszkedés ábrázolása. Hajnóczy pedig esetenként lenyűgöző érzékletességgel tárja fel azokat a pontokat, egyszerűbb-bonyolultabb mindennapi mechanizmusokat, ahol s amelyekkel a társadalom segíthet a bizonytalanoknak, a deviációra hajlamosoknak, alkoholistáknak, elmebetegeknek. A fentebb említett riportból, s a novellákból a magam számára azt a tanulságot szűrtem le, hogy ha lehet is vitatkozni arról, vajon sok-e vagy kevés a (nyilvánartott) 80 ezer elmebeteg, de arról nem, hogy a társadalom perifériáin élő emberek sorsával, kapcsolatos attitűd többek között humanizmusunknak is egyik próbaköve.

Szorosan az előbbi témához kapcsolódik Hernádi Miklós riportja az ES november 22-i számában: „Mit kezdünk az elmebetegekkel? A kérdésekre (az antipszichiátriáról, az elmebetegek meghatározottságáról, a gyógyítás újgyvezését beleélési módszeréről, a zárt osztályokról) dr. Goldschmidt Dénes pszichiáter válaszolt. Két mondatát idézem: „En az elmebetegek társadalmi-geneziséét vallom. Azt, hogy a legtöbb elmebetegség oka nem örökítés, hanem beivódás; környezetüktől veszik át a patológiát az elmebetegek.”

Rendkívül jelentős dokumentum a Kritika 11. számában a „Művészetpolitika — két évtized távlatából” című írás, melynek szerzője Horváth Márton. Az apróp egy előadás, melyet Horváth Márton 1952-ben tartott, s amely „a párt kultúrpolitikai munkaközösségének vitázáró előadása volt, nem csupán egyéni vélemény, hanem hivatalos állásfoglalást fejezett ki, tehát művészetpolitikánk fontos dokumentuma.” (Az előadás és a korszak elemzése megtalálható Blaskovits-Kiss: „Gondolatok az első negyedszázadról” című könyvének a kulturális forradalomról szóló fejezetében.) Mivel az előadás egy része gyűjtéményes kötetben a közeljövőben újra megjelenik, s mert Horváth Márton az 1952-ben elhangzottak lényegével már nem ért egyet, jelenlegi álláspontját a Kritika említett cikkében fogalmazza meg. Kitér a művészet és a politikai ideológia viszonyára, összefoglalja annak a művészetpolitikának a lényegét, amely az ötvenes évek elején tetőzött, főleg merev, feladatlan ellenhatások formájában tovább hatott...”, elemzi azokat a körülményeket, amelyek közepette ezen művészetpolitika fogant, végül a következő megállapításokkal zárja írását: „Ma már senkinek sem jut eszébe, hogy politikai instrukciókkal megszabja a műalkotást, de a nehéz múlt egy alapvető kérdésben még mindig érezeti hatását, pontosabban ellenhatását. Hibáinkat a szocialista ideológia nevében követtük el, ezzel egy egész művészgenerációt akadályoztunk a világnézet fejlődésében is.

Tisztázásra van szükség, a történelmi valóság megismerésére, őszinte beszédre, elsősorban azok részéről, akiket a legnagyobb felelősség terhelt, belülről ismerik az összefüggéseket, hiszen maguk tették azt, ami történt.”

Egy újabb idézet, más témából: „Az e századi magyar irodalom szélsőségeiben bővelkedő története nem ismert töredezettségben és teljességben, kilengésekben és végső egyességben gazdagabb és termékenyebb pályát, mint Sinkó Erviné.” Ez a sokatmondó állítás Sükösd Mihály: „Értelmiségi a forradalomban. forradalom az értelmiségben” című tanulmányból való (Valóság, 1975/11.), és érzékelteti annak a jelenségnek a dimenzióit, amelyet Sinkó Ervin képviselt, nemcsak a magyar irodalomban, hanem a forradalmi értelmiség, a XX. századi magyar progresszív történetében is. Nemzedékét többek között Mannheim Károly, Lukács György, Fülep Lajos, Balázs Béla, Lengyel József, Révay József neve fémjelzi. Élettörténete legújabb kori mesék fordulataira emlékeztet. Fiafalon bekapcsolódott a szocialdemokrata mozgalomba, huszonegy éves volt, amikor a Tanácsköztársaság idején Kecskeméti városparancsnoka, majd a Budapesti Központi Munkástanács tagja lett. A forradalom leverése után Bécsbe emigrált, a háborúig Jugoszláviában, Párizsban és Moszkvában töltött hosszabb-rövidebb időt, részt vett a partizánmozgalomban, olasz fogságba esett, s csak a véletlen segítségével sikerült életben maradnia. A nyugati alkotó munka feltételeit életének utolsó két évtizede hozta meg számára, 1959-től haláláig (1967) az újvidéki egyetem magyar tanszékét vezette, akadémiai tag volt. Életművét drámák, regények, novellák, esszék, irodalomtörténeti tanulmányok és naplók alkotják. Eme sokrétű hagyaték vázlatos elemzését, Sinkó eszméi fejlődésének áttekintését adja Sükösd Mihály írása. (A Valóság januári számában jelent meg Sinkó 1935-ben, párizsi tartózkodás idején írt esszéje, a „szemben a bíróval”).

Végezetül mindenki szíves figyelmébe ajánlom a november 10-i és 11-i Magyar Nemzetben megjelent két írást: Utánceres Portugália. A dél-európai országban zajló eseményekről nem könnyű időálló tudósítást írni. Futász Dezsőnek azonban mégis sikerült. Tartózkodott attól, hogy a „világosság” érdekében lemondjon a való helyzet érzékeltetéséről és elemzéséről, ezért — úgy érzem — két cikkét így, közel egy hónap távlatából is mindenképpen érdemes elolvasni!

Morcsányi Géza

Mi az oka...?

Nem tudom, hogy más szakokon megtalálható-e az a probléma, amiről írni szeretnék, de ismerőseimtől eddig nem hallottam róla. Tulajdonképpen nálunk, a népgazdasági tervező-elemző szakon sem általános, második évfolyamon csak az én csoportomban merült fel.

Arról van tulajdonképpen szó, hogy csoportomból, amelyet úgy állítottak össze, hogy az elméleti gazdaságtudományi szakágazatra készülők általában ide kerültek — az év eleje óta hárman saját kérésükre más szakokra kerültek át. (Ha azt a perui kislányt is ide számítom, aki külkerrel jött át hozzánk, majd pár nap múlva visszament a külkerre, akkor már négy diákról van szó.)

Hogy

miért mentek el?

A döntő érv lényegében mindgyüküknél azonos, legfeljebb az előzményekben és a motíváló körülményekben van különbség: mind a hárman másnak képzelték el a szakot, mást vártak.

Márta, aki elsőnek ment el, mikor erre az egyetemre jelentkezett, még nem tudta, hogy melyik szakon akar tovább tanulni. Év vége felé döntött a népgazd. terv mellett, amelyen belül az elméleti gazd. pol. ágazat érdekelt, hiszen szereti a politikai gazdaságtant, filozófiát, szívesen foglalkozik elméleti problémákkal. Hamarosan azonban kiderült, hogy az elméleti tárgyakból, legalábbis egyelőre, nincs meg az a többlet, amire számított, ugyanakkor viszont matematikával nagyon sokat foglalkozunk. Ő viszont — mint mondta — szakközépiskolában tanult, ahol a matematikát gyenge volt, és bár tavaly analizisből és valószínűségből is viszonylag jó eredményt ért el, ezt a hátrányt nem sikerült behoznia.

— Valószínűleg itt, a népgazd-on is képes lettem volna legalább arra, hogy a matematika tárgyakból ne vágjanak meg — mondta Márta — de ez nekem sokkal több energiába került volna, mint általában a többieknek. Emellett nem jutott volna időm az igazán érdeklő pol. gazd.-dal, vagy filozófiával való alaposabb foglalkozásra. Így aztán inkább átjöttem a közlekedés szakra, ahol részben nyelveket is intenzívebben tanulhatok, másrészt, mivel az itteni matek kevésbé köti le az időmet, többet tudok foglalkozni az engem érdeklő tárgyakkal. Az év elején felmerült magánjellegű problémáim is elősegítették elhatározásomat, de nem ennek volt döntő szerepe.

András eredetileg tanár „A” szakra akart menni, mivel később politikai gazdaságtant szeretne tanítani valamilyen felsőoktatási intézményben. Tanári és felsőbb éves ismerősei azonban rábeszéltek, hogy jöjjön inkább népgazd.-ra, ha itt végez, akkor is elérheti ezt a célját. Csak hogy András is úgy vélte az első hetek után, hogy a matematika az ő számára olyan megterhelést jelent, hogy nem tud annyit foglalkozni pol.-vel, amennyit szeretne, és amennyi tavolabbi céljához feltétlenül szükséges, ezért kérte tanár „A” szakra való átvételét.

Feri a belker szakra akart jelentkezni. Ő is egyike volt azoknak a tehetséges fizikai származású gyerekeknek, akiket a népgazd. terv tanszékek behívtak és megpróbált elszakítani. Feri sikerült is meggyőzni. Bekérülve azonban csalódást és egy kis

ijedtséget is érzett,

mert egy leendő elméleti gazd. pol. szakágazatos csoportban már másodéven is több elméleti, közgazdasági jellegű tárgyra és kevesebb és könnyebb matematikára számított. Ugyanakkor neki is voltak olyan személyes problémái, amelyek ugyancsak elősegítették azt, hogy végül is átment a belker szakra.

Tényleg sok egy leendő elméleti gazdaságtudományi szakágazatos csoporthoz mérten a matek, és kevés az elméleti tárgy? Nyilván nem lehet így felvetni a kérdést, hiszen ha a szak képzési céljainak, feladatainak a szakemberek szerint ilyen tanterv felel meg a legjobban, mi másodéven még

nem tudjuk ennek helyességét megítélni, s így esetleg bírálni sem, tartalmi szempontból (egyelőre legfeljebb csak minőség, azaz az egyes tárgyak oktatásának színvonalában megtalálható problémák szempontjából). Egyébként, aki e szakra jött, azok többsége a matematikaigényességet tudja és vállalva jelentkeztek ide még akkor is, ha sokunknak okoznak most a matematika tárgyak komoly nehézségeket. Csoporttársaimmal beszélgetve is általában ezt a véleményt hallottam. Legtöbbször azt mondták, hogy a szak nem tér el elképzeléseiktől, erre számítottak. A tavalyi szaktájékoztató elég reálisan vázolta az itteni követelményeket.

Persze három, volt csoporttársunk sem a szak oktatási struktúrájában, vagy a szaktájékoztatóban látja a hibát, hanem elsősorban magát okolja. Hiszen

saját hibájukból

olyan igényekkel jöttek ide, amit ez a szak nem biztosíthat nekik. Elmulasztották az alaposabb tájékozódást, a „jól és kicsit megtévesztően hangzó” elméleti gazdaságtudományi szakágazat elnevezés alapján jelentkeztek, ahelyett, hogy megnézték volna, mit is takar ez az elnevezés, vagy esetleg kételyeik, aggályaik ellenére engedtek a rábeszélésnek. Hogy mennyire nem volt alaposan meggondolt a szakválasztásuk, az abból is látszik, hogy ketten a népgazd. szakról igen távol eső szakokra; közlekedésre és belker.-re mentek át.

Végül is látszólag egyéni esetekről van szó, amelyek csak egy csoportban fordultak elő. Csak hogy ezek az egyéni esetek évről évre megismétlődnek ezen a szakon (a leendő gazd. pol. csoportban) és a szak helyébe lépő tervgazdálkodási, de más szakokon is előfordulhatnak. És ezek a problémák felszínre kerülve nem is látszanak olyan nagyoknak, azáltal, hogy néhányan elménnek a csoportból, számukra még is oldódnak. (Kérdés persze, hogy milyen veszteséget, károkat, felesleges tépelődést, szaladgálást, energiavesztéseket okozva.) Sokkal komolyabb a veszély akkor, ha valakinek a szakról alkotott eredeti elképzelése és a valóság között lényeges különbség van, mégsem jut el addig az elhatározásig, hogy elmenjen, hanem kedve ellenére, nem szívesen tanulva, végigszenved a még néhány évet a szakon (a későbbiekről nem is szólva). Ezért, illetve megelőzésük miatt kell felhívni a figyelmet az ilyen esetekre és okaikra.

S. Z.

A cikk írója az említett hallgatókban véli felfedezni a hibát, akik „menet közben” voltak kénytelenek szakot változtatni, miután véleménye szerint felültesen, alapos tájékozódás nélkül, sőt engedve mások rábeszélésének, választották a számukra később túl nehéz népgazdasági tervező-elemző szakot. Meglepető a cikkíró szemléletbeli következtetése. Ugy véljük, túlságosan leegyszerűsítette a gyakorlat visszatérő és sokat vitatott egyetemi problémát. Következő lapszámunkban talán sikerül teljes képet nyerni, ugyanis tovább adjuk a szót a témában illetékes állami vezetőknek, oktatóknak.

Hétvége a kollégiumban

Ha lekötöm magam a könyvek mellé, egyedül maradok?...

Egyetemista életforma — „Hosszú vikend”

(Folytatás az 1. oldalról)

lesz klubba, az esti bulira. Tüncölök. Ha van ismerős, dumálunk, még sör is iszom. Szombat reggel legkésőbb fél kilenckor felkelek, összepakolom a cuccom, beülök a könyvtárba. Azzal foglalkozom, amihez kedvem van, vagy amivel megbíztak. Kb. négy óra körül járadok el, hazajövök, kimosok... Este pedig elmegyek egy moziba, vagy ha van jegyem, akkor színházba, utána vereket olvasok. Vasárnap ebédig a tananyagokkal foglalkozok, de csak akkor, ha érdekel. Amíg jó idő volt, sokat kirándultam. Egyedül. Nem nagyon mozdíthatók az emberke, mindenki csak felszik az ágyán, hallgatja a rádiót... Igen, rosszabb egyedül, de mit csináljak, nem mehetek oda egy fiúhoz, hogy te, szere menjünk kirándulni a Hármashegyre. Mind félreérti! Délután levelet írok, újságot olvasok, készülök másnapra. Este tévé. Nem egyhangú, nem unalmas, már csak a tartalma miatt sem. Csak amiatt félek, hogy ha így elvonulok, lekötöm magam a könyvek mellé, egyedül maradok.

— „Minden hétvégén dolgozom, mikor mit. Bútorrakodás a legjobb, azt azonnal fizetik. A múltkor is 400-at kerestem. De ha kell, rakok vagont is, segéd munkásnak is elmegyek... Na, még szép, hogy fárasztó. Este hazamegyek és rádülök az ágyra. Néha még fürdeni sincs erőm. Kell a pénz! Annnyit zabálok, mint két más ember. A menzaadag nekem ételtelen is kevés. Apám meghalt, az anyám is beteg. A testvérem még nem dolgozik. Én tartom el őket... A vizsgaidő-

szakban tanulok, meg amikor lehet. Szórakozni? Szoktam. amikor megkérdezik, hogy mivel töltöm a szabad időmet, és hova járok szórakozni.” — „A vőlegényemnek kötöm. Sapka. Téli. Meleg. Lesz a születésnapjára. A múltkor is úgy örült a pulóvernek. Ugye szép? ... Szoktam hallgatni a rádiót. Mind-egy, hogy mit, kötés közben oda lehet figyelni... Az újságokat is megnézegetem, a Népszabadságot, a Film Színház Muzsikát, az Ez a divat. Hétfőig hagyom a heti szennyezt. Az arcomat is rendbe kell hozni. Szóval van itt mit csinálni... Ő vasárnap szokott kimenőt kapni. Valamelyik moziba szokunk elmenni, valami jó, röhejes filmre. A múltkor láttuk... na mi is volt? Elfelejtettem. Ja... „Egy tiszt nem adja meg magát. Nagyon jó volt, azért mentünk el, mert... hát tudod, ő, katona. Mást? Sétálunk, nézzük a kirakatokat, elmegyünk hozzánk vacsorára, elmegy az idő. Nem, nem rossz ez. Jövöre megcsúszunk.” — „Ne nevesd ki, én tudatosan szervezem meg a hétvégeket. Tapasztalat; mert ha nem, akkor eluszik az egész, tele üresjáratral, tengés-lengés. És utána egész héten ott marad a rossz lelkiismeret, hogy kellett volna valamit csinálnom, hogy ha így folytatom, szakbarbár maradok... Meg a kor követelményei. Ertelhető, hogy mit akarok mondani?... Azóta tervezek. Van egy asztali naptárom, oda előre beírom, mi az, amit el akarok, vagy el kell intézнем. Reggel uszodába járok, mert pocokot eresztettem az elmúlt évek alatt, nem nagyot, de lát-szik. Utána hazamegyek és délig azzal foglalkozom, ami érdekel. Nem tananyag, de általában kapcsolódik valamelyik tárgyhoz. Ebéd után elolvasom az újságot, ügyes-bajos dolgokat intézek, esetleg beülök valamelyik könyvtárba egész hét.”

anyagot gyűjteni. Az este már kötetlenebb. Legtöbbször társaságban töltöm. De már nem kártyázással. Beszélgetünk, politizálunk. Ki-ki előadja a problémáit, megvitátjuk azokat a kérdéseket, amelyek közösen érdekelnek bennünket. Egész héten erre a szombat estére várok. Nem tudom, más hogy van vele, de jó az, ha embernek van mire várnia, valami értelmes dologra. Mert én ezeken az esteken csipegetem, toldozgatom a műveltségem. Közösen járunk színházba, koncertre, bárhová. Jó érzés tartozni valahová. Vasárnap reggel elolvasom a hét sajtót, folyóiratokat, az elmaradt napilap-cikkeket. Délelőtt meghallgatom Komjáthyt, közben leveleket írok, ebéd után sétálok a városban. Seta közben gyakran viszek magammal szótárt, franciul tanulok, ott-hon előre kiírom a szavakat. Délután átfutom a másnapi tananyagot. Ha valami jobban érdekel, beleolvasok. Este megint csak a dolgozatokat írom. Most ez foglalkoztat. Utána olvasok... Nem, nem járok senkivel, túlságosan „nehéz” vagyok a lányok többségének. Aki nekem is tetszene, olyat még nem találtam, de azt hiszem, ráerek még. Huszonegy éves vagyok.”

— „Szombaton, amíg lehet, alszom. Ennyi jár, nem? A péntek esték mindig átnyúlnak a szombatba, 10-ig mindenképpen aludnom kell. Ebédig elolvasom az újságokat. Kettőtől négyig angol órát adok, 50 francsi. Jó, ha van pénz az embernek. Utána rendszerint átfutok a csoporttársaim. Utizunk, pókereszkünk, mikor mit. Ha van pénzünk, veszünk egy tveg piát. Vasárnap? Semmi. Olyankor pihenek. Olvasgatok, rádiózik, kirakatokat nézek. Este megint átfutok a srácok. Ha valami jó megy a tv-ben, azt is megnézem. Eszre sem veszi az ember, és már megint kezdődik előlről az egész hét.”

A hosszútávú előrebejelések szerint hazánkban 1990-re válik általánossá a különböző munkahelyeken, iskolákban, az únapos munkahely, sőt a szabadidő is jelentősen meghosszabbodnak. Ezzel számottevően megnő a rendelkezésre álló szabad idő mennyisége. (Ebben szerepel 52 vasárnap, 52 szombat, 8 nap fizetett innep, 18 nap szabadság). Az egyetemistáknak ez a szabad idő már ma rendelkezésre áll. A számukra természetessé vált szabad hétvégek, a szünidőkben megtartott szabad idő mennyisége kidomborítja azokat az ellentmondásokat, amelyekkel később is szembe kell néznünk, és amelyek már most is jelentkeznek. A tapasztalatok azt mutatják, és ez a fenti válaszok is megerősítették, hogy egy bizonyos életszínvonal eléréséig jelentkezik olyan tendencia, hogy a munkahetet egyesek megtoldják — meg kell toldaniuk — egy munkanappal a jobb megélhetés, a több pénz miatt; hogy sokan előnyben részesítik a könnyebb szórakozások: a kártyezés, a balhézás, az italozás kétes örömeit; a maratoni alvást, hogy a felszabaduló erőt csak passzívan, befogadó jelleggel töltik fel, s amely passzívítás sokszor henyélést, unatkozást, magányosságot takar.

A válaszadók közül ma még kevesen élik a szabad idő éremegvalósítást, önművelést, igényes szórakozást, teljesebb életet ígérő lehetőségeivel. Sokszor azonban az is közrejátszik abban, hogy nem állnak rendelkezésre a szükséges feltételek. Hiányzik a széles körű választási lehetőség, sokszor egyáltalán nincs miből választani. Pedig megfelelő fórumok, intézmények, eszközök nélkül a szabad időre nevelés is csak pusztába kiáltott szó marad és pótcselekvésekben vezetődik le az ilyen irányú igény.

A szabadidő-kutatással kapcsolatos vizsgálati eredmények jelzik, hogy a szabadidő-szokások változása, az életmód korszerűsödése nem követi a felszabaduló idő növekedését, de néhány dologban már most előre léphetünk. Így mindenek előtt annak feltérésében, hogy a művelődés hagyományos aktivizáló formáit változtatni kell, meg kell teremteni az aktív szórakozási, művelődési és sportolási formák intézményeit és eszközeit.

Következő riportunkban az egyetemünkön rendelkezésre álló fórumokról és azok szerepéről, illetve a velük kapcsolatos igényekről érdeklődünk.

Szék János

Élet Törökbálinton

A kollégium egyik legfontosabb kritériuma, hogy ne csupán szálláshelyül szolgáljon a diákoknak, hanem az önképzés és a művelődés központjává váljon az ott lakók számára.

Ezt a szempontot tartottuk szem előtt, amikor kialakítottuk éves akcióprogramunkat, mely alapján politikai, szakmai és kulturális téren egyaránt munkálkodhat az, aki széles látókörű, sokoldalú közgazdász akar lenni.

Összejöveteleink általában kedd és péntek esténként tartjuk, melyen szívesen látunk minden elős és felsős társunkat.

Igaz, messze van egy kicsit Törökbálint, de megéri eljönni.

Egy pár ízelítőt a legközelebbi programokból:

„Szuper Mikulás”-buli akarunk rendezni december 6-án.

az évfolyamvezetőséggel együttműködve. Arra gondoltunk, a músor mellett — alkalomhoz illően — megajándékozunk egymást, olyan formában, hogy a csoportok készítenek valami ötletes dolgot egy másik csoportnak. Azt hiszem, az a meghitt légkör alakítana ki, közelebb hozná az elősöket egymáshoz.

Sajnos, táncos összejöveteleket nem tudunk gyakran szervezni — bár igény van rá —, mégpedig egy technikai akadály miatt: semmilyen zenét szolgáltató készülékünk nincsen. Persze hozzá kell tenni, a zene nem minden, mert ezen túl valamennyi közös programot tartalmazni kell megkövetelni, ami nem könnyű feladat.

Decemberi terveink között szerepel író-olvasó találkozó Nagy Lászlóval, valamint egy pol-beat ének meghívása, A rádió kabarészínházánálunk tartja nyilvános felvételét december 10-én. Kapcsolatot tartunk fenn a Rajk László szakkollégiummal,

melynek egyik formája a szakklubok működése gazdaságtörténet, politikai gazdaságtan és számítástechnika tárgykörben.

Népszerű a számítástechnikai szakklub.

Ennek keretében tartott két előadást Kiss Imre egyetemi docens. Ezek az előadások a további foglalkozások hozzásegítenek bennünket ahhoz, hogy megszeressük a számítógépet, megismerkedjünk a

számítógép segítségével végzett munka hasznosságával, szépségeivel.

A polg. gazd.-osok célkitűzése a tananyag elmélyítése mellett tájékozódás az aktuális népgazdasági és világgazdasági kérdéseken.

Sajnos, a gazdaságtörténet iránt nem nagy az érdeklődés, a szakklub egyelőre névleges.

Reméljük, kölesönös lesz a kapcsolat haszna, amennyiben az elősők közül minél többen lesznek szakkollégisták.

A tanulmányi munkát segítik még a konzultációk, melyeket zárthelyi előtt tartunk házon belül, vagy egyetemi előadók segítségével. A vizsgákra való felkészülést,

a vizsgaidőszak ésszerű beosztását előzema egy beszélgetés a kollégium nevelő tanáraival és felsőbb évesekkel, mely az ilyen irányú tapasztalatok átadásából, tanácsadásából állna.

Decemberben egy szociológiai témájú előadást akarunk szervezni. E programok megvalósítása természetesen akkor válik lehetővé, ha egyrészt a diákbizottság lelkiismeretes munkát végez, másrészt a kollégisták is segítik a munkát aktív részvételükkel.

Rozsonyi Anna
DE-kultúros

Könyv érkezett

Ha bent libri sura fatelli. A könyveknek is meg van a sorsuk, ami előbb vagy utóbb be s teljesedik rajtuk. Utóbb tehát a csávolyi könyveknek is el kellett foglalniuk helyüket a könyvtárban: Az április 4-én „könyvet a tanyasi iskoláknak” gyűjtés eredménye október 30-án meg is érkezett a csávolyi kollégiumba, ahol mint a helybeliek elmondták — már nagyon várták. Mikor meg valamikor májusban először távirat jelezte jöttét, a gyerekek egyenruhába öltöztek, kivonult a helyi zenekar, ünnepi ebéd készült. Még a második távirat után is nagy várakozással készültek az egyetemi delegáció fogadására.

A szakácsnők mondták el mindezt, mert október 30-án ők voltak csak a kollégiumban, a gyerekek és a tanárok kivonultak mezőgazdasági munkára. Igaz, ezúttal óvatosságból

nem érkezett távirat. Csak a könyvek.

Hogy miért volt ez a hosszú huzavona? Nem a gyűjtés körüli. Három könyvtárra való könyv is összegyűlt. Egyik részük még a nyáron az Albertfalva utcai általános iskolába került. A javát az egyetemi könyvtár KISZ-es fiataljai kiválogatták, katalogizálták, elvégeztek rajta minden könyvtári munkát. Ezek elszállításával azonban probléma volt. Hol volt kocsik, csak elromlott, hol nem volt, rádásul szervezési nehézségek is adódtak.

Az úgy azonban még mindig nem zárult le teljesen. A KISZ-bizottság is akad még vagy kétszáz jobb sorsra érdemes könyv, melyeknek szintén Csávoly az úti célja. Hogy mikor kerülnek oda? Tulajdonképpen házván felszabadulásának 31. évfordulóját is illeték megünnepelni valahogy...

Lambert Gábor

Vesztégyár a Kinizsiben

1. Professzor: mi az oka az olajválságnak?

Főherceg: a málnás joghurt.
Professzor: Főherceg, az ön válasza teljesen helyes. Érttem a logikáját! (A közönség felé): a leggazdagabb olajsejk ugyanis még a válság kezdete előtt háremével ellátogatott a Városföldi Állami Gazdaságba. Ez a gazdaság akkoriban a legnagyobb szarvasmarha-tenyésztő, következésképpen a legfőbb tejtermelő volt. Érthető tehát, hogy a sejk és egész háreme tejben, vajban fürdött. Egy szép estén azonban balesetet történt. A sejk nagyon fáradt volt, és a fürdőkádban elaludt. A kezében tartott pohárból a málnaszörp mind beleomlott a kádba, pirosra festette a tejet. A sejk csak másnap ébredt fel, mire azonban a málnás tej megaludt, és málnás joghurt lett belőle. A sejk izgatottan lépett ki a kádból, és úgy érezte, teljesen megváltozott. Az öröm pedig este érte el a csúcspontját, amikor kiürült, hogy rég elvesztett férfiasságát is visszanyerte, és háremének újra hasznára lehet. Ettől a naptól kezdve minden este málnás joghurtban fürdött, és minden éjjel abban aludt. Amikor pedig visszautazott hazájába, nagy hűtőtartályokban szállította az állami gazdaság a málnás joghurtot. Cserébe a sejk a világ minden táját elárasztotta olajjal.

A válság akkor kezdődött, amikor az állami gazdaság rájött, hogy nem gazdaságos a szarvasmarha-tenyésztés. Egyre csökkent a málnás joghurt exportunk, végül teljesen megszűnt.

Ekkor a sejk magához hívatta minden országi nagykövét, és mennődörgő hangon kijelentette: nincs málnás joghurt, nincs olaj!

2. A nagykövetség zsűri emi-nens tagjai elfoglalták helyüket: megkezdődött az év legnagyobb vetélkedője. Egy-egy lány- és fiúemelet, azaz egy-egy alapkövetség összehívott alkotói egy csapatot — megte- telt a klub (a Kinizsi klub) versenyzőkkel. A verseny — mint a pg-vizsgák az egyetem- men — tesztel kezdődött. A legérdekesebb kérdések így hangzottak: *ki vette le a fal- újságról a fegyelmi bizottság határozatát?* És mindjárt a vá- laszlehetőségek: 1. Akinek a fegyelmi ügyét tárgyalta. 2. Az igazgató. 3. A fegyelmi bizottság titkára. Vagy a kö- vetkező kérdések: *hány lép- csőfok van két emelet között a Kinizsiben?* Vagy: *hány éves a portás néni?* A csapatokból természetesen azonnal szétfu- tottak a felderítők, s hordták a választ tartalmazó informá- ciókat.

Ezt követően a csapatok hosszútávú feladatot kaptak: a mosdó és W.C. tisztán tartásá- nak reklámozása, majd kari- katúra készítése a kollégium egy közismert alakjáról. Míg a reklám és karikatúra készült, természetesen tovább folyt a játék. Arcföllismerés össze- adarolt torz fénykép alapján, idegen szavak szótárának ösz- szegyűjtése a zsűri lábaihoz, költők felismerése stílusjegyek alapján, mind-mind vidám, hangulatteremtő feladatok bizonyult. Megélnékültek a csapatok: következett a reklám bemutatása. A szellemes, magnós, plakátos, vizuális és audiovizuális reklámok kezd- ték a feszültséget is feloldani.

Ezt csak fokozta a Főherceg vizsgálója című Karinthy-játék, amelynek lényege a következő: a professzor vizsgáztat egy főherceget, aki azonban telje- sen oda nem illő választ ad. Am a professzor nem buktat- hat meg egy főherceget! Meg kell tehát önmagának és a kö- zönségnek magyarázni, hogy a főherceg tökéletesen rossz vá- laszát miért lehet mégis kitű- nőnek nyilvántani. Az egyik csapat megoldását — amely a legjobb — a cikk szerzője ré- szében írtam le. Ezenkívül azonban szinte minden csapat rendkívüli szellemességgel és asszociációkészséggel oldotta meg a feladatot.

A csapatok ezután ismét hosszútávú feladatot kaptak: fölkészíteni egy filmparódiára, amelynek forgatókönyve a kö- vetkező:

1. kép: A közösség (kollégi- um) vezetőjének (az igazgató- nőnek) elrablása!
2. kép: Terjed a hír és a ne- mibetegség.
3. kép: A biztonsági erők kö- rülzárják a közösség épületét.
4. kép: Folyik a vizsgálat, de a vér és a meleg víz még nem.
5. kép: A megoldás. A csa- patok izlése szerint).

E feladat megoldásáig ismét egy sor kisebb feladat, politikai kérdések, almaevés hátra tett kézzel asztalról, a magok kiköpésével, idegen szavakból összeállított mondatok lefordí- dása (az idegen szavak szótá- rai a zsűri lába alatt), zenei kérdések, kakukktójas. Ezután következett a filmparódiák be- mutatása amerikai musical, szatizmus, Bergman, rosszul rendezett szovjet lírai film és Jancsó stílusában. Az 5. kép, a megoldás, minden csapatnál csattanó volt. Az egyik csapat fölakasztotta, a másik átneve- lte, a harmadik Szibériába küldte és így tovább. A Jancsó stílusú megoldást a cikk végén külön megpróbálom be- mutatni. A közönség tombol, a zsűri csödbe jut, nem tud ér- tékelni a sok kifutó megoldás között. Végül megszületik a döntés, és máris folyt tovább a játék, helyet adva a sport- kérdéseknek és a finálé lovagi tornájának.

A vetélkedő rendkívül jó hangulatban ért véget este 10- kor, de a csapatok és a közön- ség, valamint a zsűri, csak éj- jeli fél háromkor tért nyugó- vóra. Hogy addig mit csinál- tak? Aki véletlenül éppen ar- ra sétált, csodálkozhatott raj- ta, hogy miért énekelnek éjjel a kollégiumban népdalokat. Hogy miért, nem tudni, de tény, hogy kitűnő hangulatban ért véget az egész.

3. Lassan lányok táncolnak be a színré, négy fehér lepedős, egy vörös. Csend, furulyaszó. Megjelenik egy hatalmas, mar- cona ember és két príbék. A marcona rámutat a vörösre, a príbékék elviszik. A marcona elnargal. Fiúk jönnek, fel- váltva ölelkeznek a fehér le- pedős lányokkal. A marcona és a két príbék lovon odaléptek- nek a bujkáló csoporthoz, sor- ba állítják őket, háttal. A marcona sorban rámutat mindegyikre, azok egyenként megfordulnak és szomorú-ta- gadóan megrázzák a fejüket. Lassan közeledik a vörös ru- hács vezér, a kezében égő gyertya. Odaáll a marcona elé, s a gyertyát a földre löki. A marcona és a príbékék erkölcsileg megsem- misülve távoznak. A fiúk ma- gasba emelik a vezért...

Dobos Péter

Szabó Albert rajza

Egy pálya íve

A legfontosabb a jó megje- lenés. Jó, ha megjelenik az ember a Közgázszóban. Mert az ember legfőbb törek- vése, hogy legyen valaki (ha már akárki nem lehet). És akinek elfogadják egy cik- két a szerkesztőségben, az már valaki. Sőt, még vala- kibb, ha sikerül minden számban megjelennie. Hát ez leszek én.

Mert nézzük csak! Itt va- gyok még júniusig, tehát — kéthetenkénti lapzártával szá- molva — csupán 15 ragyogó cikket kell írnom, és el- mondhatom, hogy szépen bú- csúztam az egyetemről.

De itt jön tervem legrava- szabb fogása: csak akkor fog- ok bekopogtatni először a Közgázszóba az első cikkem- mel, ha már mind a tizenötöt megírtam. Az elkészült több mint egy tucat remekét ugyan is rangsorolni fogom, és a ne- gyedik legjobbal (ami persze még mindig nagyon jó lesz) megyek be először a 332-esbe. És két hét múlva — ök nem is hitték — újból ott leszek, hó- nom alatt ezúttal összes mű- veimből a harmadik legjob- bal. Ami tehát jobb lesz egy fokkal, mint az első jelentke- zésem...

És ez a lényeg! Mert az el- ső könyv, az első film, álta- lában „az első” már hosszú ideje érlelődik az ember- ben: abban tulajdonképpen benne van a szerző egész múltja, azt eszolta-dédelgette legtöbbször — hát persze, hogy a jobbnál is jobb, hogy ötlet- dús, hogy gondolatgazdag. De a „szakma” igazánidőből a má- sodikra kíváncsi: ekkor mé- rik meg az alkotót komolyan, most már nem nézik el azo- kat a bizonytalanságokat, amit egy elsőcikkesnél még megbo- csátottak.

Erre tessék, ott áll előttük egy fiatalember, azzal a leg- problémásabb második művel, ami nála — hogy, hogy nem — szerkezetében összefogottabb, stílusában gördülékenyebb, hangulatában bensőségebb — szóval minden tekintetben

jobban sikeredett még annál a pimaszul jó első cikknel is. Meg is van a hatása. „Ez igen” — látom a szerkesztő szemében; a többiek is felol- dónak: már mégsem csak egy véletlenül betévedt alak vagyok, hanem — úgy látszik — számítani lehet arra, hogy rendszeresen írjak, és nem is akármilyen színvonalon.

De, nicsak! Mintha fogyott volna a lendület, színeimben eluralkodna a szürke. „Kifá- radt, Elsekélyedett”.

Es ekkor robban a bomba! Egy nap (látszólag olyan, mint a többi!) belépek a szerkesztőségbe — no mivel is? Igen, a második legjobb cikkem- mel! Ez tehát a legjobb lesz, ami azidáig megjelent tőlem, egy fokkal jobb, mint az ad- dígi legjobb, a másodikként publikált harmadik legjobb! S mi több, erre még rá is li- citálók a következő lapban: ekkor nyomják ki majd a number one-t, ezt a bravúr- cikket, melynek végén — úgyesen elkerülve az érzel- mességet és a nosztalgikuság buktatóit — elbúcsúzom az iskolától.

Újjászületés, rejtett energi- giák, a tehetség mélyrétegei — csak néhány a dicsérő sza- vak közül. És egy évre rá — immár történelmi távlatból — áttekintik munkásságomat a lapnál, a két nyelven is megjelenő „Az úr, amit ma- ga után hagyott” (The Gap He Left Behind) című szer- kesztőségi cikkben. „Magára talál-e a Közgázszó?” — kérdik a visszaemlékezés vé- gén a volt kollégák. És én, ki is hallom belőle a hívó szót. Már-már azon vagyok, hogy ismét fölötöm tanyámat a bü- fé előtti könyöklők egyikénél, de aztán visszariadok: produ- kálhatom-e még egyszer sorozatban azt a poézist, azt a sodró lendületet, azt a gondo- lati többrétűséget, amely bi- zony annyira a sajátom volt, és amely egyszerre nyújtott örömet az újságíróknak és a népnek?

Attól tartok, nem.

Madarász Péter

SPORT

Kikosaroztuk a salgótarjáni lányokat

Közgáz-SBTC 77:31 (37:13)

November utolsó vasár- napján kosárlabda-márkőzés- hez méltatlan csendben, mind- össze — megszámloltam — hat bős, tántoríthatatlan néző asszisztálása mellett kezdődött a játék. Az edzők, érdekes: mindkét oldalon. Közgázvezel- met tippelték. A tarjániak há- rom hete karamboloztak s még most is erősen tartalékos együttesrel érkeztek a Kinizsi utcába. A közgáz a legjobbjai- val kezdhetett: Plaszm M. (70 pontot dobott), Varga Zs. (20), Majorné (2), Széki Zs. (25), Probstner (4). Csere: Galambos A. (1), Bodnár (2), Pintár (6), Csirmaz V. (2), Németh K. (8).

A labdát a mieink szerezték meg kezdéskor, az első kosa- rat ebből a támadásból Széki dobta. A közgáz zónavédeke- zésből indította ellentámadá- sait, s a palánk alatti határo- zottságnak köszönhetően, hogy a 9. percben 23:8-ra elhúzott. A csereként beállt Csirmaz és Galambos Ági vitt új szint a játékba, s a 14. percben már 34:9-re nőtt az előny. A fél- idő végére kiengedett a csa- pat, talán el is fáradtak, igen sokat hibáztak a játékosok a kosárra dobásnál.

A második 20 percben mint- ha könnyed játszadozásnak vette volna a csapat a mérkő- zést, nem nagyon erőltették meg magukat a lányok. Ennek ellenére együttesünk lelkölá- zta az SBTC-t, sokkal éretteb- ben játszott ellenfelénél, amely már ekkor láthatóan feladta a küzdelmet. Jellem- ző, hogy hét perc elteltével 47:14-re alakult az eredmény. Ebben az időszakban legin- kább Varga Zsuzsa vétette észre magát.

Végül is alacsony színvona- lú mérkőzésen, egy a mezőny

első feléhez tartozó, ezúttal tartalékos, igen sportszerű Salgótarjánt győzött le csa- patunk 46 ponttal, különösebb erőlködés nélkül. A legtöbb jó, amit erről a találkozóról leír- hatok, az a két pont megszer- zése, és talán egy-egy villa- nás erejéig Varga, Széki, Csir- maz (igaz, hogy több ziccert kihagyott, de ügyes mozgású kosaras) és Galambos játéka.

Az edzők véleménye a mér- közés után: Pancsovai Nán- dor (SBTC): Sok sikert a köz- gáznak az NB II-ben!

Török György (közgáz): A fontos a győzelem volt, de a csapat ennél lényegesen jobb játékra képes.

Erre a jobb játékra egyé- kent december 13-án 3 órakor a Kinizsiben szükség is lesz a Hajógyár elleni rangadón, mert ekkor dől el, hogy a köz- gáz feljut-e az NB II-be. Ér- demes lesz megnézni a mér- közést, mert nagy küzdelemre, jó játékra van kilátás, hiszen a tét igen jelentős. A csapatot pedig még inkább ösztönözné, ha maga mellett tudhatná egy lelkes, nagyszámú szurko- lóklub fergeteges biztatását. (borsi)

A M. K. Közgázszó szerkesztőségének elnöke: FARKASINSZKY TIBORNÉ

Felolvasó szerkesztő: FARKASINSZKY TIBORNÉ
Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 3.
Telefon: 257-207
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest, VIII. Rákóczi L. tér 1.
Felolvasó kiadó: Csallány Ferenc
Szikra Lapnyomda, Budapest

Jiri Sliva rajza

Vizsga, avagy egy gólya rémlátomásai

Terem. Sok ember. Még több felügyelő. Idő. Kint ha- vazik, bent múlik. Vészesen múlik. Előttem papír. Még üres. A fejem még mindig. Több gólya imádkozik: — Miatyánk Anal, ki vagy a négyzetgyök alatt, jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te integrálad, csak segíts, most az egyszer segíts! Hallod? S. O. S.!!! Segíts már, azt a... (erkölcsrendészet törölte — szerk. megj.)

Idő. Letelt. Kirúgtak. Repülők. Mellettem egy gólya- kollegina. Szól: — U. V. jegyet egyet vegyék? Szólok: — Vegyél kettőt, veled megyek!!!

Lent a földön két IV. évf. Egyik: — Alacsonyan repül- nek a gólyák! A másik: — Uhum! Ma eső lesz! Jól el- hegedülték szegények nótáját!

— el —

Helyhiány

Mióta a KISZ-bizottság meg- szűnt ruhatárként mű- ködni, egyre gyakoribb, hogy hosszú sorok állnak a földszin- ti ruhatár előtt. A napokban a ruhatár népszerűsége olyan magas fokra emelkedett, amire még a legrégebb egyetemi rókák sem igen emlékeznek vissza. Ugyanis annyira nem volt hely a ruhatárban, hogy az ember csak úgy tehetett be a kabátját, ha valaki más ki- vette onnan.

Erről aztán többeknek eszükbe jutott, hogy általában kevés a hely az egyetemen. Az egész már a felvételnél el- kezdődik. Sokakat helyhiány miatt nem vesznek fel. Állító-

lag volt valaki, aki hozott ma- gával egy széket, abból kiin- dulva, hogyha öt helyhiány miatt nem vették fel, hát tes- sék, neki van helye.

Később a könyvtár is kez- dett szűknek bizonyulni. Töb- ben panaszkodtak, hogy egy- szerűen nem tudtak bemenni a könyvtárba, minden ülőhely foglalt volt. Állóhely pedig nincs, sem hálókocsi. Először nagyon megörültem: lám, még- iscsak szeretünk tanulni, hiszen az egyetemi ifjúság nagy része a könyvtárban ül. Rossz nyel- vek aztán felvilágosítottak, hogy inkább az az oka ennek a nagy látogatottságnak, hogy a könyvtár az egyetem legjob- ban fűtött helyisége. Persze vi- gyázni is kell a könyvekre, ne- hogy megfázzanak, hogy néz- ne ki például az, hogy valaki leemel a polcra mondjuk az Ügyvitelszervezés és gépesítés című jegyzetet és a jegyzet na- gyot tüszentene? (Van annak elég baja enélkül is!).

Persze, aki erre azt gondol- ja, hogy az aulában több hely van, az is téved. Legjobban a diplomaosztáskor derült ki, hogy kicsi az aula. Vagy sok a diplomás. Vagy sok a meg- hívott. Miért képeznek akkor ennyi közgázszót, ha még a diplomát sem tudják kiosztani nekik rendszeren?

Hogy a népgazdaságnak szüksége van rájuk? Az is le- het. Akkor persze minek négy- öt évig tanulni az egyetemen? Véleményem szerint három év alatt — a mai magyar építke- zési technikát figyelembevéve — lehetne építeni egy akkora nagy termet, ahol egyszerre akár 3400 embernek is át le- hetne adni a diplomát, s így minden kérdés megoldódna. Diploma is lenne elég, s ki is lehetne osztani azokat rende- sen.

S hogy a diplomakiosztóte- rem építőinek hol adnák át a jutalmakat? Ők talán még el- férnének a mostani aulában.

efpé

F. P.

Ők 13-an

Nem babonásak ezek a fiúk és lányok, mert pontosan tizenhárom voltak. Igaz, ezt nem tudhatták előre, mert ők külön-külön, egyenként nem vették fel novemberi ösztöndi- jukat, illetve a tanszervásár- lási segélyt.

Bizonyára nem azért, mert nem kellett nekik a pénz, in- kább arról lehetett szó, hogy feledékenyek voltak ezek a fiúk és lányok. Sok a feledé- keny ember. Van aki a lottó- szelvényt felejtő el bedobni, mások egyszerűen csak puská nélkül mennek el matekvizs- gára. Mindkettőnek komoly következményei lehetnek.

Szerencsére azonban nem mindenki ilyen feledékeny, különben talán még Ameri- kát, a Déli-sarkot és a peni- cillint is elfelejtették volna felfedezni. Igaz, ezek valami- vel nagyobb horderejű dol- gok, mint a 13 fiú és lány fe- ledékenysége, s talán éppen ezért kellene figyelemztetni őket, mielőtt még valami na- gyobb dolgot is elfelejtének.